

ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ

Χωροταξικός Σχεδιασμός
7ο Εξάμηνο

Κωνσταντοπούλου Αναστασία
Μαθιουδάκη Εμμανουέλα
Μουράτου Κατερίνα

Διδάσκουσα:
Κ. Βαλεριάνου
Επικουρικό Έργο:
Σ. Τσιγδινός

Αλλαγές στον τομέα της απασχόλησης
για την περιοχή του Λαυρίου.

Περιεχόμενα

1. Υπόθεση εργασίας
2. Γενικό πλαίσιο και επιλογή θέματος
3. Μεθοδολογική προσέγγιση
  1. οργανόγραμμα
  2. μεθοδολογικά εργαλεία
4. Συνθετική πορεία
  1. Λιμάνι
  2. Εργασία
5. Αξιολόγηση υπόθεσης και πλέγμα κατευθύνσεων

1. Υπόθεση εργασίας

Η εργασιακή απασχόληση των κατοίκων της περιοχής γύρω από το λιμάνι του Λαυρίου επηρεάστηκε θετικά από την μετατροπή του κύριου χαρακτήρα του λιμένα από βιομηχανικό σε εμπορικό - τουριστικό.

[πηγή:sail-la-vie.com]

2. Γενικό πλαίσιο και επιλογή θέματος

Μελετώντας την Αττική σε μητροπολιτικό επίπεδο, εντοπίζονται σημαντικές υποδομές που έχουν μεγάλη εμβέλεια. Το αεροδρόμιο στα Σπάτα, ο λιμένας του Πειραιά, οι λιμένες Ραφήνας και Λαυρίου αποτελούν έργα με υπερτοπικό χαρακτήρα που επηρέασαν και επηρεάζουν σημαντικά το σύνολο της Αττικής. Ακόμη σημαντικό έργο αποτελεί η διάνοιξη της αττικής οδού, που συνδέει πολλά προάστια και κυρίως αεροδρόμιο με την Αθήνα.

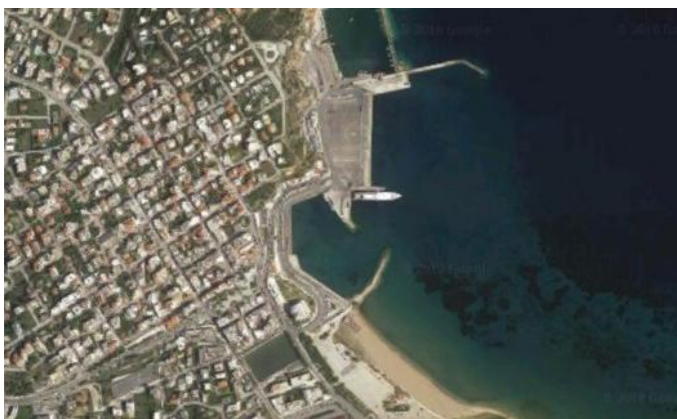

Με ειδικό ενδιαφέρον μελετήθηκαν οι μεγάλοι λιμένες της Αττικής (Πειραιά, Ραφήνας και Λαυρίου) που έχουν τεράστιες οικονομικό - πολιτικές επιρροές στο σύνολο της χώρας. Σύμφωνα με το ρυθμιστικό σχέδιο Αττικής του '14, κύριοι επιβατικοί λιμένες ορίζονται ο κεντρικός επιβατικός λιμένας Πειραιά και οι επιβατικοί λιμένες Λαυρίου και Ραφήνας. Κύριος εμπορευματικός λιμένας ορίζεται ο λιμένας Ικονίου - Κερατσινίου - Περάματος ενώ συμπληρωματική λειτουργία παρέχουν οι λιμένες Ελευσίνας και Λαυρίου.

Πειραιάς

Αποτελεί το μεγαλύτερο λιμάνι της Αττικής και συνδέεται άμεσα με την πρωτεύουσα με ΜΜΜ (λεωφορεία, τρόλεϊ, τραμ και ΗΣΑΠ). Αποτελεί κεντρικό επιβατικό λιμένα¹ με αυξανόμενη κίνηση στην διάρκεια πολλών αιώνων. Ωστόσο την τελευταία δεκαετία, παρατηρείται σταδιακός κορεσμός του και αναζητούνται εναλλακτικές για την παραλαβή μέρους της κίνησης του. Παραδείγματος χάριν, το 2008 με αφορμή εκτεταμένες απεργίες στο λιμάνι του Πειραιά, ένα τμήμα σημαντικών δραστηριοτήτων μεταφέρθηκε στο λιμάνι του Λαυρίου.

Ραφήνα

Ο λιμένας Ραφήνας ορίζεται ως σταθμός μετεπιβίβασης συγκοινωνιακών κέντρων και ως αμιγώς επιβατικός λιμένας.² Σήμερα συγκαταλέγεται στα μεγαλύτερα λιμάνια της Ελλάδας και έχει πολύ μεγάλη κινητικότητα. Αποτελεί ουσιαστικά προάστιο της Αθήνας, χάρη στην Αττική Οδό που βελτίωσε την πρόσβαση από το κέντρο της πόλης. Τα τελευταία χρόνια έχει γνωρίσει μεγάλη ανάπτυξη, καθώς ολοένα και περισσότερες ακτοπολοϊκές γραμμές επιλέγουν το λιμάνι της.

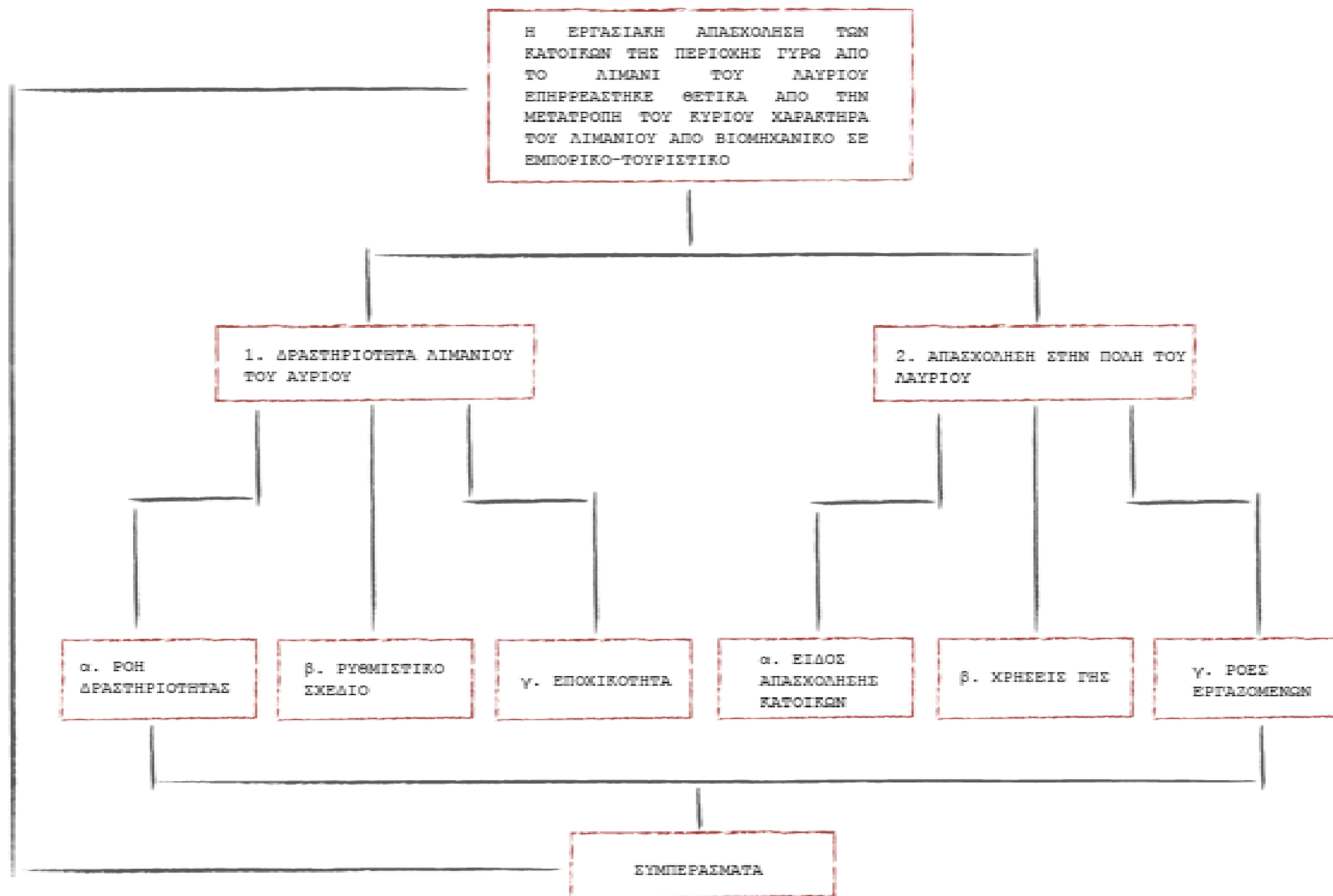
Λαύριο

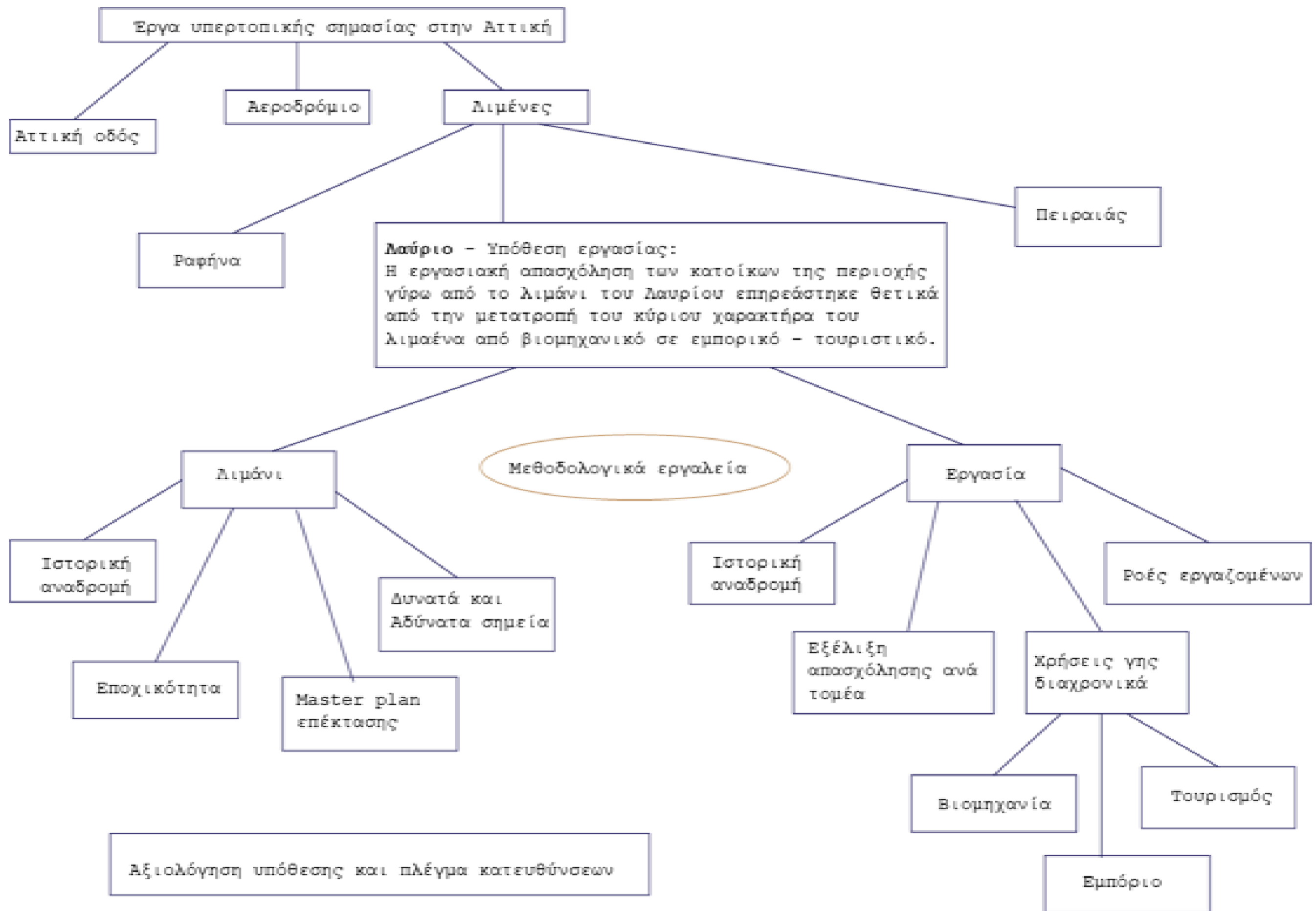
Το Λαύριο (γνωστό κατά τον 19ο αιώνα και ως Εργαστήρια Λαυρίου) είναι μια μικρή πόλη στο νοτιοανατολικό μέρος της [Αττικής](#), γνωστό από την [κλασική αρχαιότητα](#) για την εξόρυξη [ασημιού](#). Η πόλη του Λαυρίου, κτίσθηκε εξ ολοκλήρου από την αρχή από το 1865. Σήμερα, το Λαύριο έχει ενταχθεί μέσα σ' ένα πρόγραμμα γενικότερης ανάπτυξης στα πλαίσια της δημιουργίας της Πολυκεντρικής Αθήνας - ως κέντρο υποστήριξης της παροχής υπηρεσιών σε μια ευρύτερη τουριστική περιοχή. Το λιμάνι του αναβαθμίζεται ως λιμάνι εθνικής σημασίας, δημιουργήθηκε χώρος εγκατάστασης Βιοτεχνιών και Βιομηχανιών καθώς και Τεχνολογικό-Πολιτιστικό Πάρκο που περιλαμβάνει τα παλιά Βιομηχανικά κτίρια, ενώ αναβαθμίζεται πολιτιστικά, μέσα από προγραμματιζόμενες μελέτες ανάπλασης και ανάδειξης Ιστορικών χώρων και κτιρίων.³

Καθώς αναμένεται αύξηση της κίνησης στον λιμένα του Λαυρίου, προβλέπεται στον μέλλον να αποκτήσει σιδηροδρομική σύνδεση με την Αθήνα, με την εκ νέου χρήση της παλαιάς γραμμής Λαυρίου στο τμήμα ΣΣ Κάτζας - Παιανίας - πόλης Κορωπίου. Με την καλύτερη σύνδεση του με την πρωτεύουσα, τα προάστια και το αεροδρόμιο στα Σπάτα, θα ενισχυθεί η τουριστική κίνηση, καθώς βρίσκεται σε ιδανική τοποθεσία για την προσέγγιση των νησιών του Αιγαίου. Επιπλέον, εκτός από κόμβο, η ίδια η πόλη του Λαυρίου παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον για εναλλακτικές μορφές τουρισμού.

Η μελέτη θα επικεντρωθεί στο Λαύριο, καθώς αποτελεί περιοχή που έχει σημαντική ιστορία, ένα δυναμικά αναπτυσσόμενο λιμάνι και ενδιαφέρουσα εξέλιξη στον εργασιακό τομέα.

3.1 Οργανογράμματα

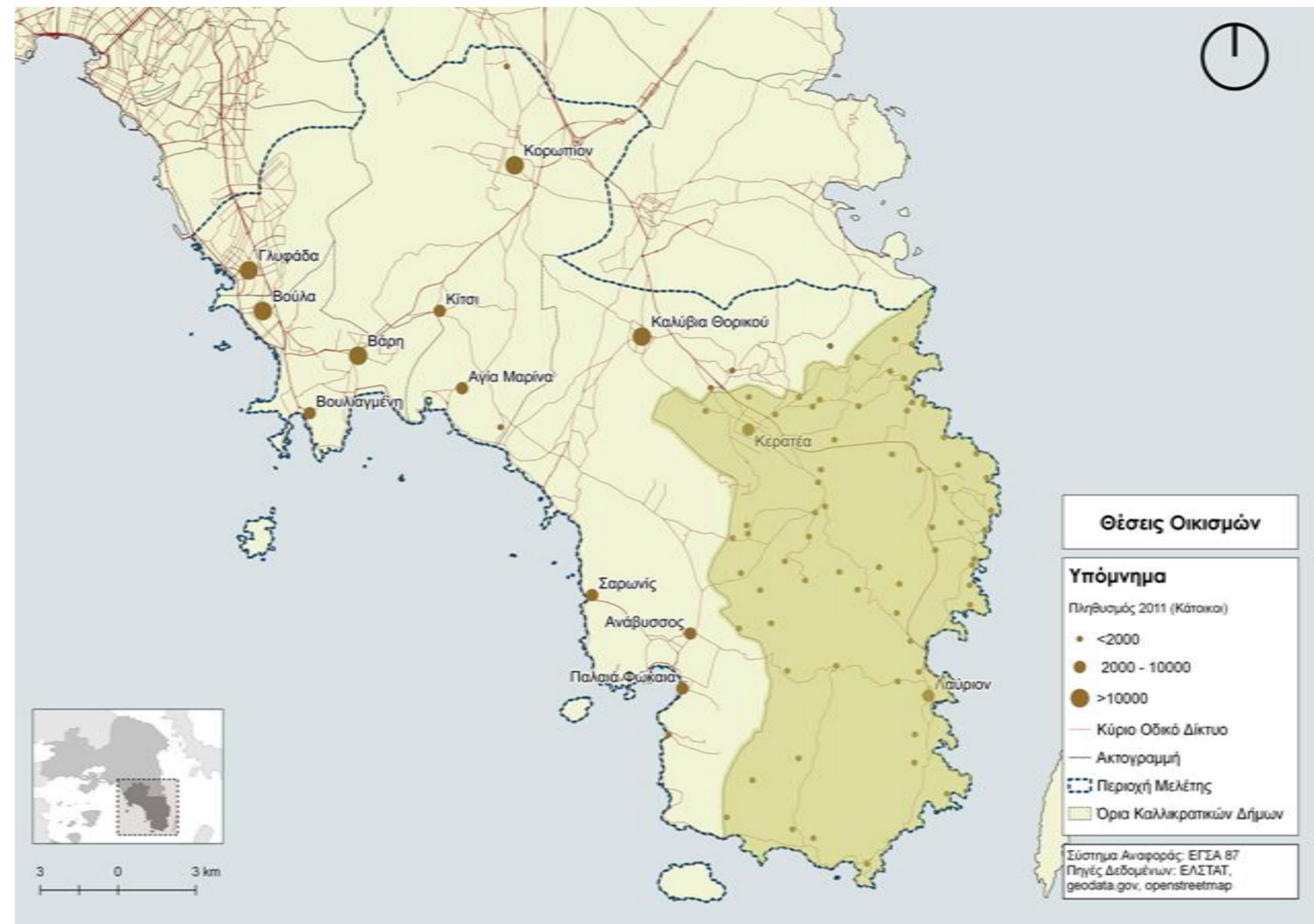

3.2 Μεθοδολογικά εργαλεία

Για την παρακάτω μελέτη, χρησιμοποιήθηκαν εργαλεία κατά το δυνατόν έγκυρα που προέρχονται από επίσημες έρευνες και στατιστικά. Παρατίθενται τα σημαντικότερα:

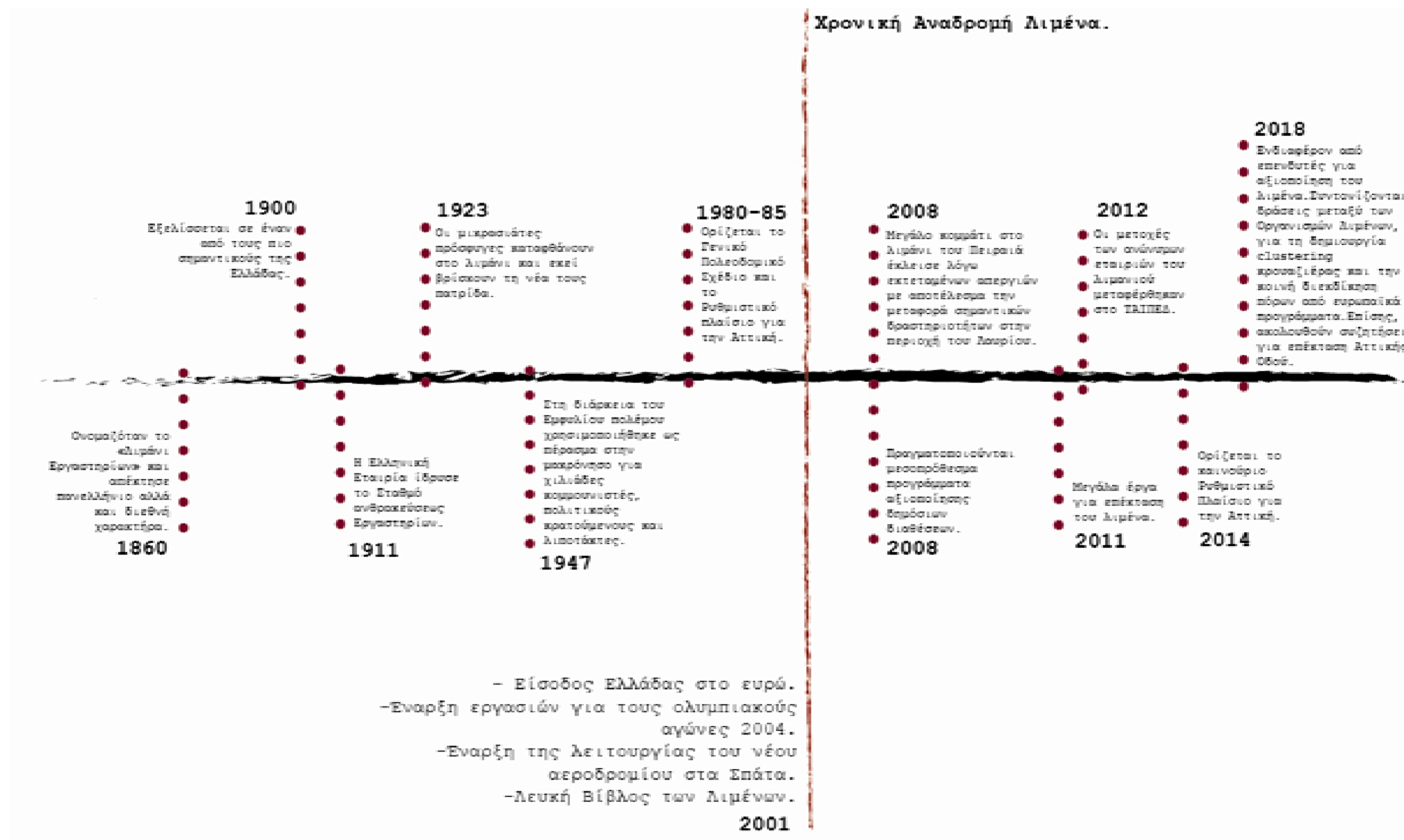
- Στοιχεία Ελληνικής Στατιστικής Εταιρίας (ΕΛ.ΣΤΑΤ.)
- Στοιχεία από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (Ε.Κ.Κ.Ε)
- Στοιχεία από το χαρτογραφικό Πανόραμα Απογραφικών Δεδομένων (συνεργασία ΕΛ.ΣΤΑΤ. και Ε.Κ.Κ.Ε.)
- Το ρυθμιστικό πλαίσιο Αθήνας - Αττικής 2014.

Στον δήμο Λαυρεωτικής υπάρχει μικρός αριθμός οικισμών και μάλιστα με μικρό πληθυσμό (<2000). Εξαιρέση αποτελούν μόνο οι οικισμοί του Λαυρίου και της Κερατέας που έχουν την μεγαλύτερη συγκέντρωση και υπάγονται σε κατηγορία μεγέθους αντίστοιχου της Αναβύσου, της Βουλιαγμένης κ.ά. Μπορεί επομένως να γίνει η παραδοχή πως τα δεδομένα που έχουν συλλεχθεί για τον δήμο Λαυρεωτικής αφορούν κατά κύριο λόγο τους οικισμούς του Λαυρίου και της Κερατέας.

4.1 Λιμάνι

- **Λευκή βίβλος:** Η διαδικασία διαμόρφωσης στρατηγικής της Ε.Ε. για τις μεταφορές έγινε με 60 προτάσεις, όπου αναπτύσσονται οι τάσεις της κοινής πολιτικής μεταφορών της Ε.Ε. Τα σημαντικότερα σημεία της Λευκής Βίβλου τα οποία σχετίζονται με την **λιμενική πολιτική** είναι:

-Υποδεικνύεται η ανάγκη ανάπτυξης της Ναυτιλίας Κοντινών Αποστάσεων (short sea shipping).

-Στα πλαίσια των Διευρωπαϊκών Δικτύων Μεταφοράς η δημιουργία θαλάσσιου διαδρόμου προϋποθέτει καλύτερη σύνδεση των λιμένων με το χερσαίο δίκτυο μεταφορών αλλά και η βελτίωση της ποιότητας των λιμενικών υπηρεσιών.

-Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της κοινοτικής ναυτιλίας και της προσέλκυσης πλοίων στα κοινοτικά νηολόγια.

-Σημαντικές κατευθύνσεις δίνονται για την διασφάλιση των τεχνικών προδιαγραφών των πλοίων, δίνοντας έτσι ιδιαίτερη βαρύτητα στη διάσταση της ασφάλειας της ναυσιπλοΐας αλλά και της προστασίας του περιβάλλοντος.

-Εκτός των προτάσεων της Λευκής Βίβλου το 2000 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κοινοποίησε προς όλα τα κράτη-μέλη, οδηγία για τις λιμενικές εγκαταστάσεις υποδοχής αποβλήτων πλοίων και καταλοίπων φορτίου. Στόχος της οδηγίας αυτής ήταν η καλύτερη προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος από τη ρύπανση των πλοίων, με βελτιωμένη διαθεσιμότητα και αξιοποίηση των λιμενικών εγκαταστάσεων υποδοχής που προορίζονταν για απόβλητα πλοίων και κατάλοιπα φορτίων.⁴

- **Μεσοπρόθεσμα προγράμματα αξιοποίησης δημόσιων διαθέσεων:** Τα Μεσοπρόθεσμα Προγράμματα αφορούν την αξιοποίηση γης, υποδομές ή εταιρικό χαρτοφυλάκιο. Έχει στη διάθεσή του συστήματα διαχείρισης έργων τελευταίας τεχνολογίας και έχει υιοθετήσει μια πολύ απλή οργανωτική δομή για να διευκολύνει την άμεση λήψη αποφάσεων.⁵

- **Μεταφορά μετοχών Α.Ε. του λιμανιού στο ΤΑΙΠΕΔ:** Το Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ) είναι Ανώνυμη Εταιρία, θυγατρική της Ελληνικής Εταιρείας Συμμετοχών και Περιουσίας Α.Ε., η οποία δεν ανήκει στο δημόσιο. Το ΤΑΙΠΕΔ αξιοποιεί την ιδιωτική περιουσία του Δημοσίου, που του έχει ανατεθεί σύμφωνα με τις διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας και τις προβλέψεις των Μεσοπρόθεσμων Πλαισίων Δημοσιονομικής Στρατηγικής. Με αυτόν τον τρόπο, οργανώνεται μια στοχευμένη τακτική για την επιτυχημένη λειτουργία του λιμανιού και γίνεται αξιοποίηση των ευκαιριών και δυνατοτήτων του.⁶

- **Δημιουργία clustering κρουαζιέρας:** cluster είναι μια γεωγραφική συγκέντρωση των διασυνδεδεμένων επιχειρήσεων, των προμηθευτών και των συναφών οργανισμών σε ένα συγκεκριμένο τομέα. Στην περίπτωση του Λαυρίου, συναντάμε cluster κρουαζιερόπλοιων.⁷

_Εποχικότητα

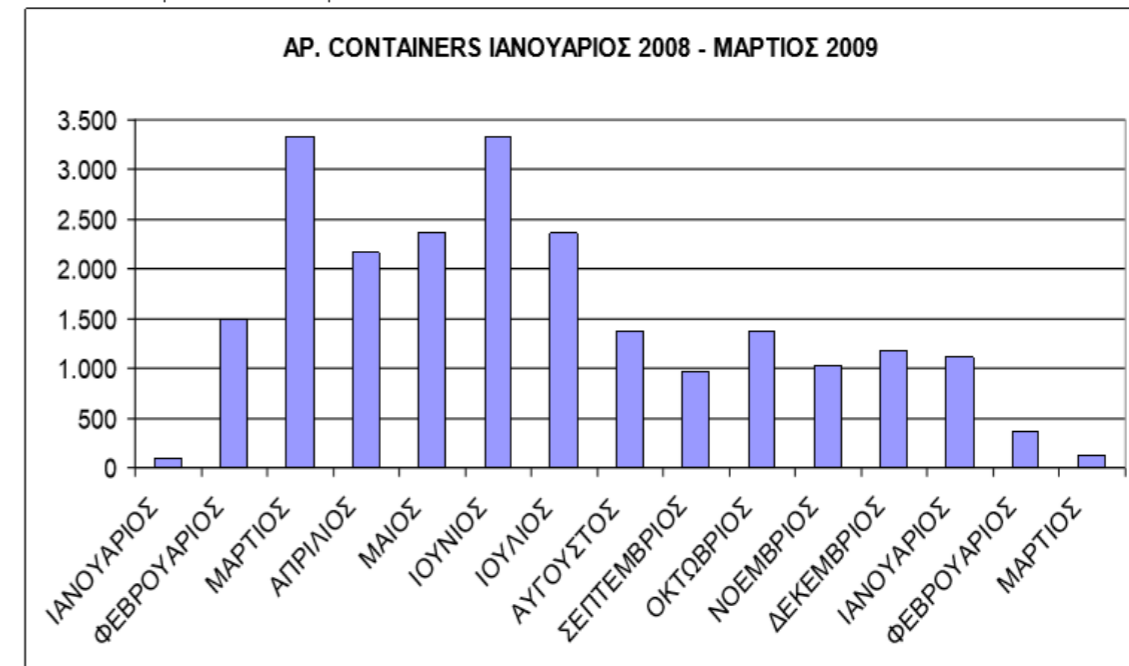
Επεξεργασμένη εικόνα [πηγή: google maps]

Στο Λαύριο, όπως και στους περισσότερους λιμένες της χώρας, η επιβατική κίνηση εμφανίζει έντονη εποχικότητα. Στο τρίμηνο της τουριστικής αιχμής Ιουνίου-Ιουλίου-Αυγούστου αναλογεί περίπου το 44% της συνολικής ετήσιας κίνησης. Παρόμοια φαινόμενα παρατηρούνται και για την εμπορική δραστηριότητα του λιμανιού. Στο πέρασμα ενός χρόνου, διακρίνουμε ελάχιστες εμπορικές συναλλαγές κατά την χειμερινή περίοδο, ενώ τους καλοκαιρινούς μήνες παρουσιάζεται έντονη αύξηση.

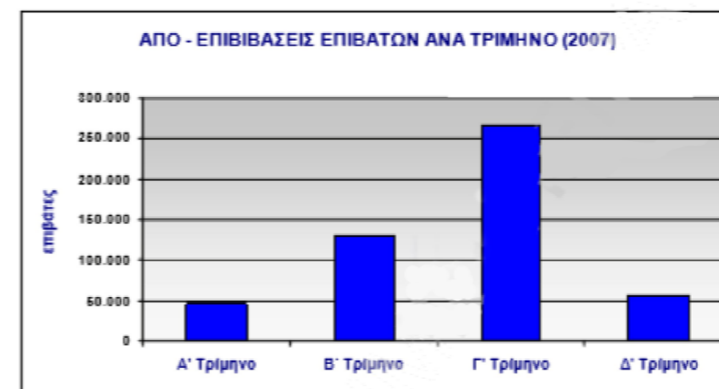
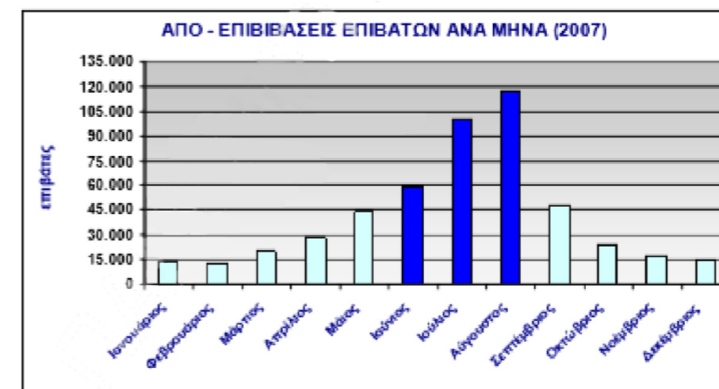
Η σημαντική αυτή εποχικότητα έχει επίπτωση στην ομαλή λειτουργία του λιμένα, λόγω των πιέσεων που δέχεται κατά την περίοδο αιχμής, αλλά και τη χειμερινή περίοδο, κατά την οποία ουσιαστικά το λιμάνι υπολειπεται.

Γι' αυτό, λοιπόν, είναι απαραίτητη η αποσυμφόρηση από αποκλειστικές χρήσεις, για καλύτερη διεκπεραίωση των δραστηριοτήτων τους καλοκαιρινούς μήνες, ενώ ταυτόχρονα πρέπει να δημιουργηθούν νέες χρήσεις γύρω από το λιμάνι που να τροφοδοτούν με ζωή κατά την διάρκεια του χειμώνα.

Διάγραμμα για διακίνηση εμπορευματοκιβωτίων ανα μήνα στο λιμένα Λαυρίου

[Πηγή: διπλωματική εργασία ΕΜΠ Γ.Σπανογιάννης, 2011]

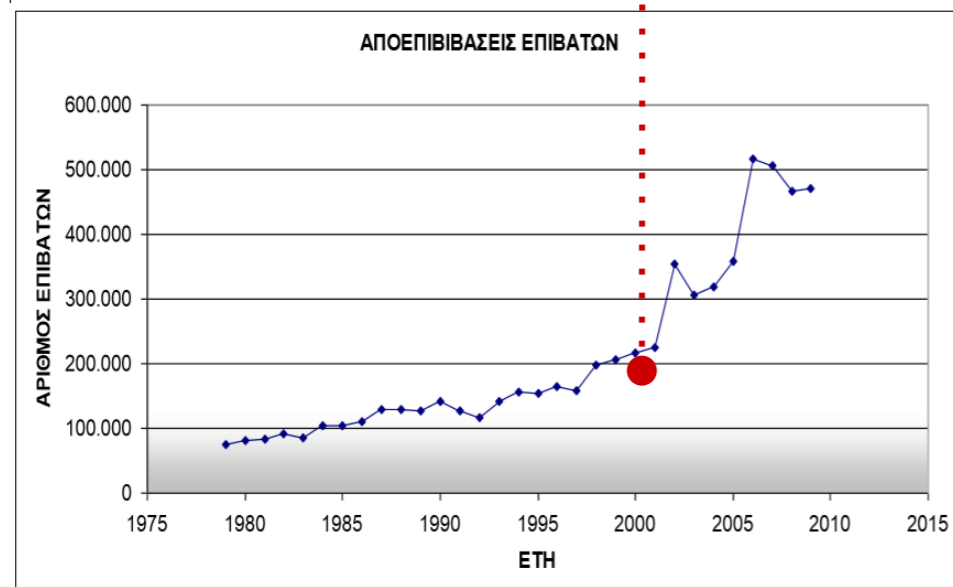
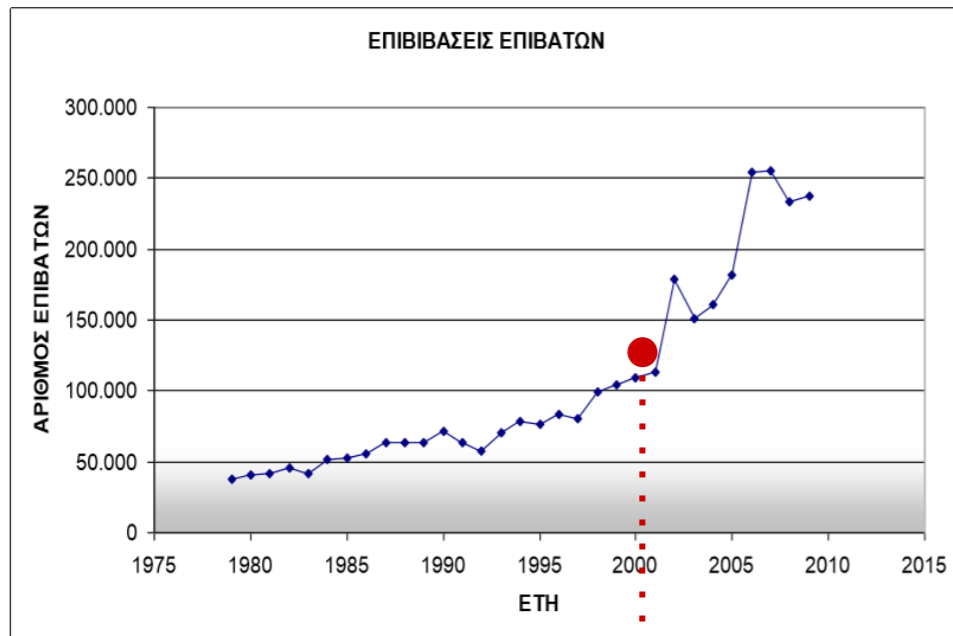

[Πηγή: διπλωματική εργασία ΕΜΠ Γ.Σπανογιάννης, 2011]

Προορισμοί επιβατικών πλοίων από το Λαύριο:

- Κέα
- Κύθνος
- Σύρος
- Τήνος
- Σίκινοσ
- Ανάφη
- Αγ.

- Ευστράτιος
- Λήμνος
- Φολέγανδροσ
- Πάροσ
- Ανδροσ
- Νάξοσ
- Τοσ
- θήρα
- Θηρασιιά
- Καβάλα

[πηγή: διπλωματική εργασία ΕΜΠ Γ.Σπανογιάννης, 2011]

Σύμφωνα με τα παραπάνω διαγράμματα, που αναφέρονται στην επιβίβαση και αποβίβαση των επιβατών που καταγράφηκαν από 1980 μέχρι και το 2009 για το λιμάνι του Λαυρίου, διαπιστώνουμε πως το έτος 2001, αποτέλεσε καθοριστικό παράγοντα για την μετέπειτα εξέλιξή του. Όπως έχουμε προαναφέρει, στην διάρκεια αυτού του έτους, ξεκίνησε η λειτουργία του αεροδρομίου στα Σπάτα, με το Λαύριο να αποτελεί βασικό κόμβο μετακινήσεων και μεταφορών.

[πηγή: google.gr/ maps]

Υπηρεσία ενοικίασης σκαφών.

Με την συνεχώς αυξανόμενη κίνηση στο λιμάνι του Λαυρίου, εντοπίζεται μεγάλο ενδιαφέρον για επενδύσεις και προοπτικές ανάπτυξης. Ο τομέας των σκαφών αναψυχής φιλοξενεί κατά τους θερινούς μήνες περισσότερα από 200⁸ σκάφη ενώ υπάρχει και έντονη δραστηριοποίηση των εταιρειών ενοικίασης. Η παραπάνω δραστηριότητα αποφέρει αύξηση των εσόδων στο λιμάνι αλλά συνεισφέρει και στην ενδυνάμωση του τουρισμού της γύρω περιοχής. Καταστήματα εστίασης, τουριστικές μονάδες και λιανικό εμπόριο αναπτύσσονται γύρω από αυτό, φέρνοντας αλλαγές στην εργασία της πόλης.

Η καθυστέρηση άμεσης σύνδεσης του Λαυρίου, με το κέντρο της Αττικής, μέσω του προαστιακού σιδηρόδρομου, αποτελεί εμπόδιο για τη δραστηριοποίηση και άλλων ακτοπολικών εταιρειών στο συγκεκριμένο λιμάνι, και συνεπώς αποτελεί εμπόδιο στην τουριστική ανάπτυξη της πόλης.

_Master plan για την επέκταση του λιμένα του Λαυρίου

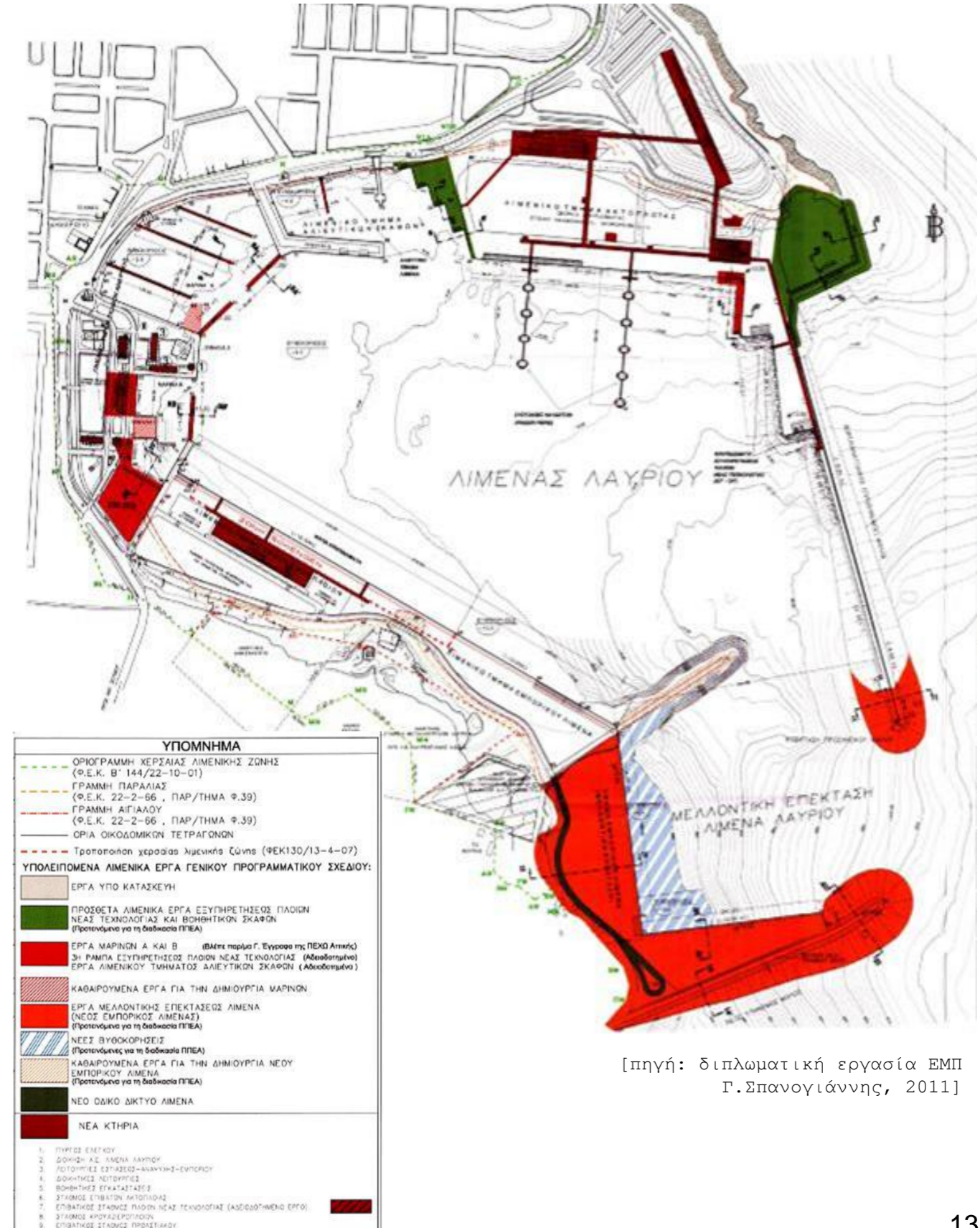
Ο Λιμένας του Λαυρίου σήμερα

[πηγή: google maps]

Σχέδια για την επέκταση του λιμένα έχουν πραγματοποιηθεί από το 2007. Προβλέπουν την επέκταση της μαρίνας, λιμενικά έργα για την εξυπηρέτηση πλοίων νέας τεχνολογίας, νέες βυθοκορήσεις, επέκταση του οδικού δικτύου λιμένα και εμπορική επέκταση του παράλιου μετώπου. Ωστόσο, δεν έχουν πραγματοποιηθεί ακόμη λόγω της έλλειψης οικονομικών πόρων.

Μελλοντική Επέκταση του Λιμένα Λαυρίου.

[πηγή: διπλωματική εργασία ΕΜΠ Γ.Σπανογιάννης, 2011]

Δυνατά Σημεία

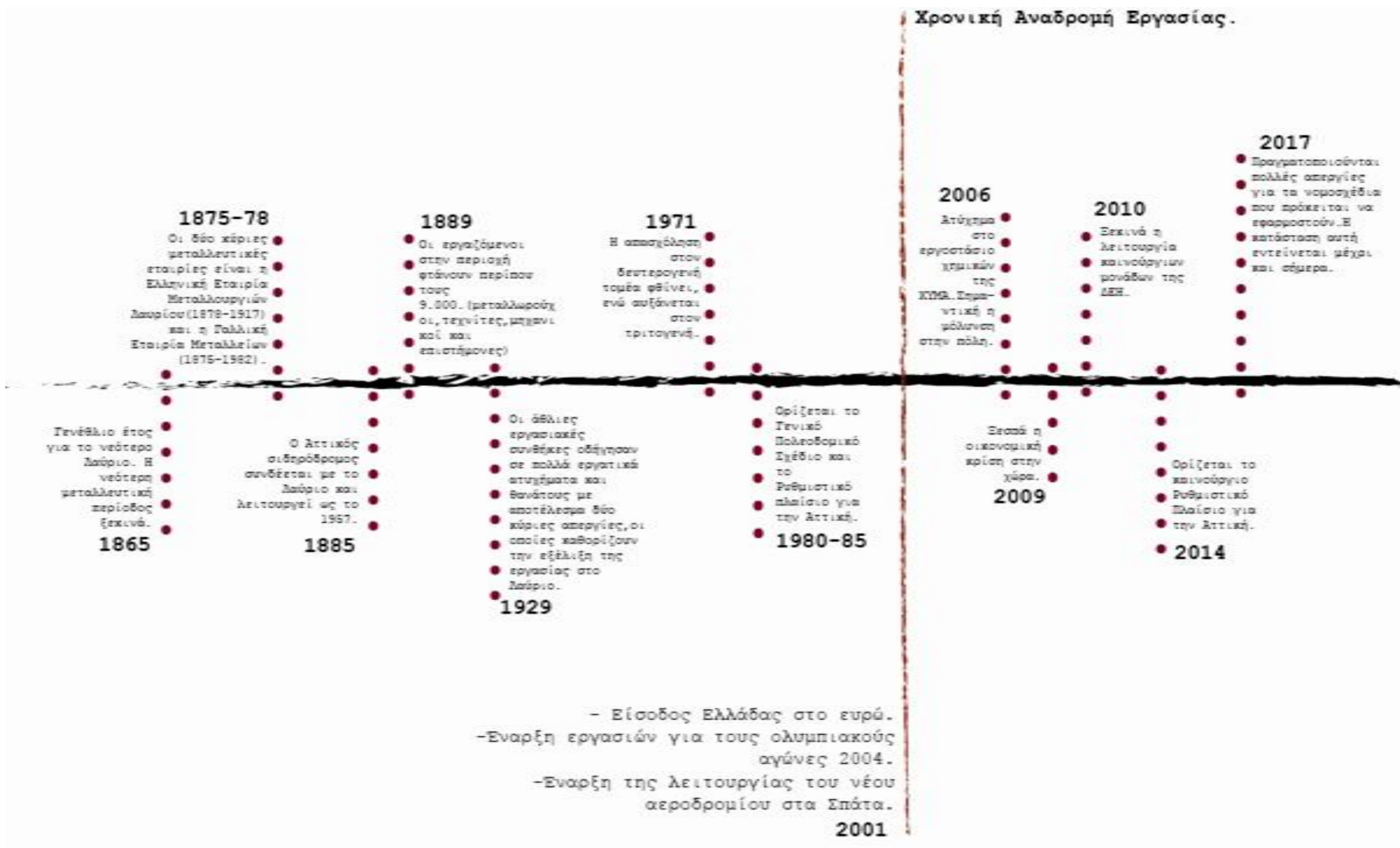
- Η **στρατηγική του θέσης**, λόγω της εγγύτητας με το αεροδρόμιο στα Σπάτα (25 χλμ.), την Αττική Οδό και τον αυτοκινητόδρομο ΠΑΘΕ.
- Η **απόσταση του από την Αθήνα και τον Πειραιά** που είναι σχετικά μικρή (50 χλμ.).
- Η προβλεπόμενη **σιδηροδρομική σύνδεση** με την Αθήνα.
- Οι **υφιστάμενες λιμενικές υποδομές**, στις οποίες υπάρχει δυνατότητα ανάπτυξης και επέκτασης.
- Η **εγγύτητα σε δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς** (Κυκλάδες, νησιά Ανατολικού Αιγαίου) – ανήκει στη Ζώνη θαλασσίου τουρισμού Αττικής και Κυκλάδων, η οποία συγκεντρώνει το 46% περίπου της ζήτησης στο σύνολο της χώρας.
- Η συγκέντρωση της πιο πλούσιας **κληρονομιάς πολιτισμού, βιομηχανικής εργασίας και μεταλλευτικής ιστορίας** από την αρχαία ως την σύγχρονη Ελλάδα.
- Η συγκέντρωση του 7,5% της παγκόσμιας **ποικιλίας ορυκτών**.
- Τα **μορφολογικά χαρακτηριστικά του λιμένα** (φυσικός λιμένας, ικανοποιητικό βάθος και έκταση λιμενολεκάνης)

Αδύνατα σημεία

- **Έντονη εποχικότητα** της επιβατικής κίνησης του λιμένα λόγω της εξάρτησης του από την τουριστική – ακτοποιοική δραστηριότητα.
- **Περιορισμένοι χερσαίοι χώροι** και υποδομές για την εξυπηρέτηση των εμπορικών φορτίων, δημιουργώντας πρόβλημα στην τουριστική δραστηριότητα και όχληση στην πόλη.
- **Περιορισμένες υπηρεσίες** προς τους υφιστάμενους πελάτες (επιβάτες ακτοποιοίας, ιδιοκτήτες σκαφών αναψυχής κ.ά.)
- **Περιορισμένες οργανωτικές υποδομές** με σημαντικές ελλείψεις στελεχιακού δυναμικού.

Όπως γίνεται κατανοητό, η προβλεπόμενη αύξηση της τουριστικής κίνησης στο λιμάνι είναι φαινόμενο με αμφιλεγόμενα αποτελέσματα. Αφενός, μπορεί να δώσει στην πόλη ζωντάνια, να αυξήσει την κίνηση, τις θέσεις εργασίας αλλά και την ποιότητα ζωής των κατοίκων (π.χ. δημιουργία καλύτερων και σωστά εξοπλισμένων υποδομών). Αφετέρου, εγκυμονούν κίνδυνοι εάν η ανάπτυξη αυτή δεν έρθει σταδιακά, καθώς η πόλη του Λαυρίου δεν είναι έτοιμη να υποδεχθεί μεγάλα κύματα κίνησης. Σημαντική είναι η πιθανότητα το Λαύριο να δραστηριοποιείται με τα νέα δεδομένα τους καλοκαιρινούς μήνες και να υπολειπεται το υπόλοιπο έτος, εάν η οικονομία του στηριχθεί αποκλειστικά στον τουρισμό και το εμπόριο που απορρέει από αυτόν. Θα πρέπει ο σχεδιασμός και τα πλάνα ανάπτυξης να στοχεύουν πρώτα απ' όλα στην βελτίωση της ζωής των κατοίκων και στην προσέλκυση των ανθρώπων στο ίδιο το Λαύριο και όχι στην αποκλειστική χρήση του ως κόμβο μεταφορών και μετακινήσεων.⁸

4.2 Εργασία

Εξέλιξη της απασχόλησης ανά τομέα

Ο αγροτικός τομέας δεν είναι ισχυρός στην περιοχή του Λαυρίου σε αντίθεση με την υπόλοιπη Λαυρεωτική.

Η δραστηριότητα στον δευτερογενή τομέα φαίνεται να μειώνεται σημαντικά μέσα σε δύο δεκαετίες. Μεταξύ του 2001 - 2011 υπάρχει τεράστια μείωση του χώρου ΒΙΟΠΑ* στην περιοχή.

Την θέση του δευτερογενή τομέα, φαίνεται να καταλαμβάνει η δραστηριότητα στον τριτογενή τομέα με ποσοστά που φτάνουν το 85% την συνολικής απασχόλησης στην περιοχή. Σε αυτό το γεγονός θεωρούμε πως συμβάλει η μεταφορά του αερολιμένα της Αθήνας από το Ελληνικό στα Σπάτα, που δίνει νέα διάσταση στην πόλη και τον λιμένα του Λαυρίου.

Σύμφωνα με το ρυθμιστικό πλαίσιο Αθήνας - Αττικής 2014, το Λαύριο κατατάσσεται στα εμπορευματικά πάρκα μεσαίας κλίμακας. Προβλέπεται δηλαδή εγκατάσταση εμπορικών αποθηκών και επιχειρήσεων υπηρεσιών εφοδιαστικής διαχείρισης και η λειτουργία του ως κέντρο διανομής για την τροφοδοσία της Μητρόπολης. Ακόμη, προβλέπεται η οργάνωση μεταποιητικών δραστηριοτήτων και υποδοχέων, επομένως φαίνεται πως η ανάπτυξη στον δευτερογενή τομέα ενθαρρύνεται.

Ταυτόχρονα, προβλέπεται προώθηση υποδομών για την ανάπτυξη ήπιων και εναλλακτικών μορφών τουρισμού που ενισχύουν τον τριτογενή τομέα.

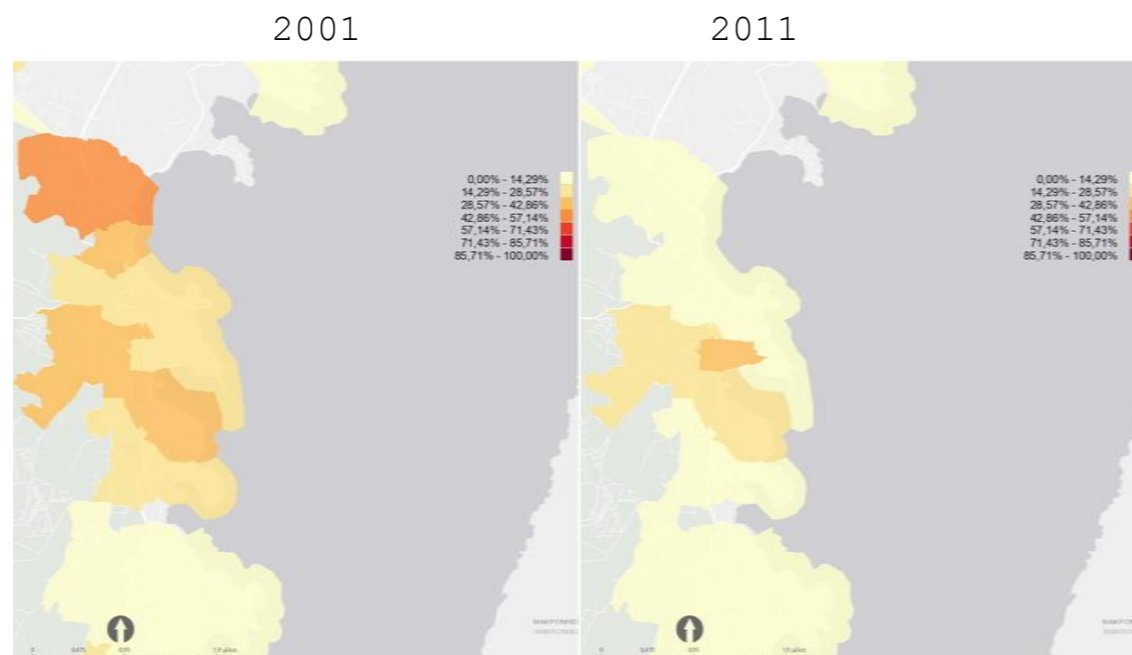
Τα επίσημα πλάνα λοιπόν, θέλουν το Λαύριο να μην εγκαταλείψει εργασιακά τον δευτερογενή τομέα αλλά παράλληλα να αναπτυχθεί τουριστικά.

*ΒΙΟΠΑ: εδαφική έκταση, κατάλληλα οργανωμένη και εξοπλισμένη με τα έργα υποδομής, τα οποία είναι απαραίτητα για τη σωστή εγκατάσταση και λειτουργία σύγχρονων βιομηχανικών - βιοτεχνικών μονάδων.

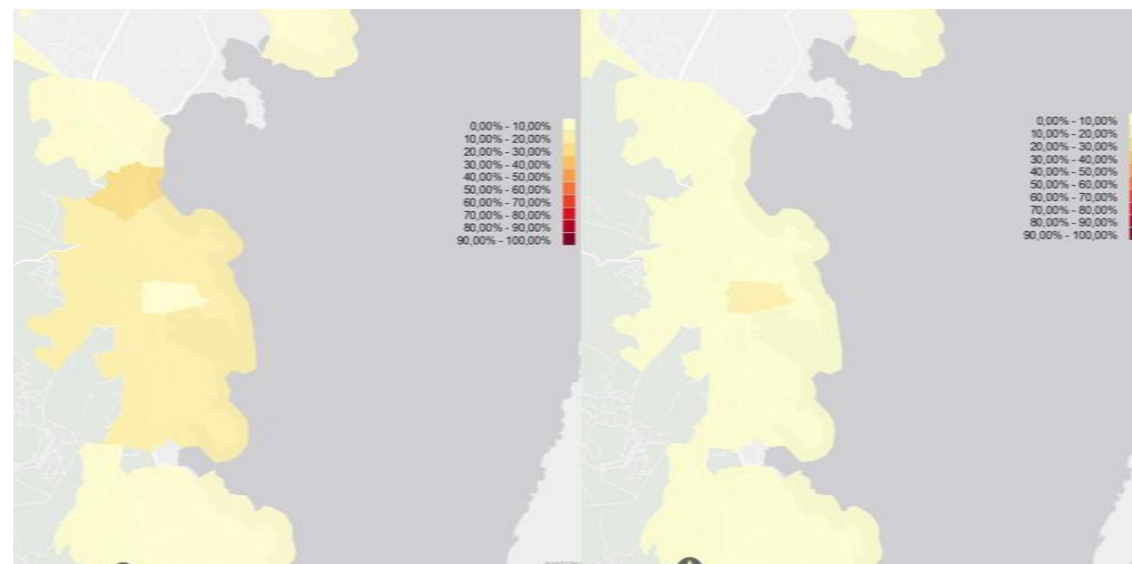

Απασχόληση στον δευτερογενή τομέα.

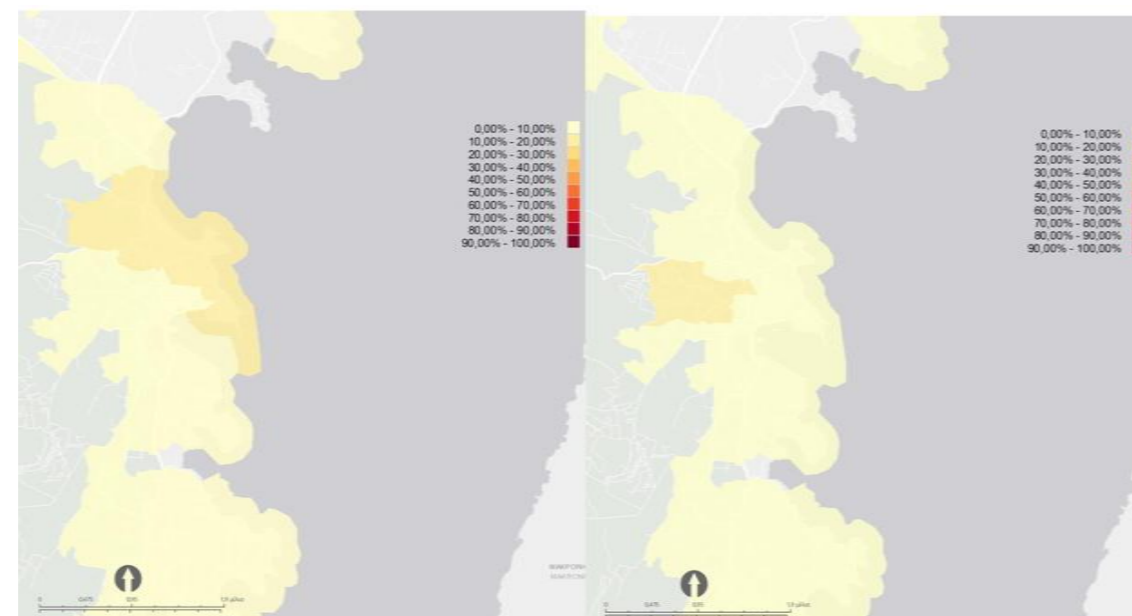
Ανειδίκευτοι εργάτες.

Εργάτες ορυχείων.

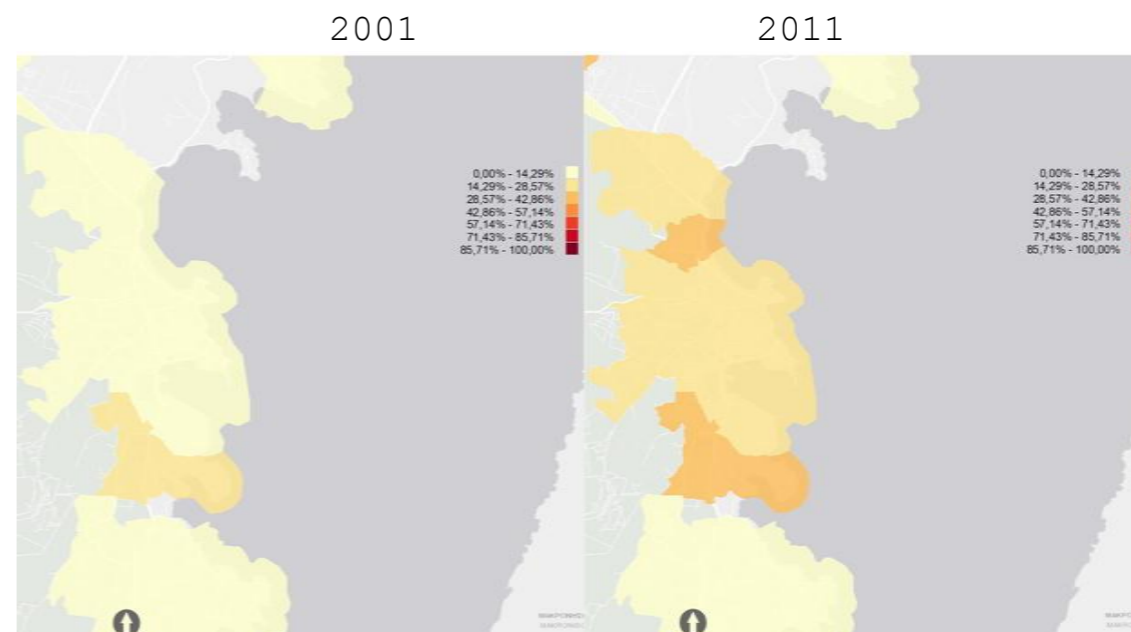
τεχνίτες ανέγερσης και αποπεράτωσης κτιρίων και δομικών έργων.

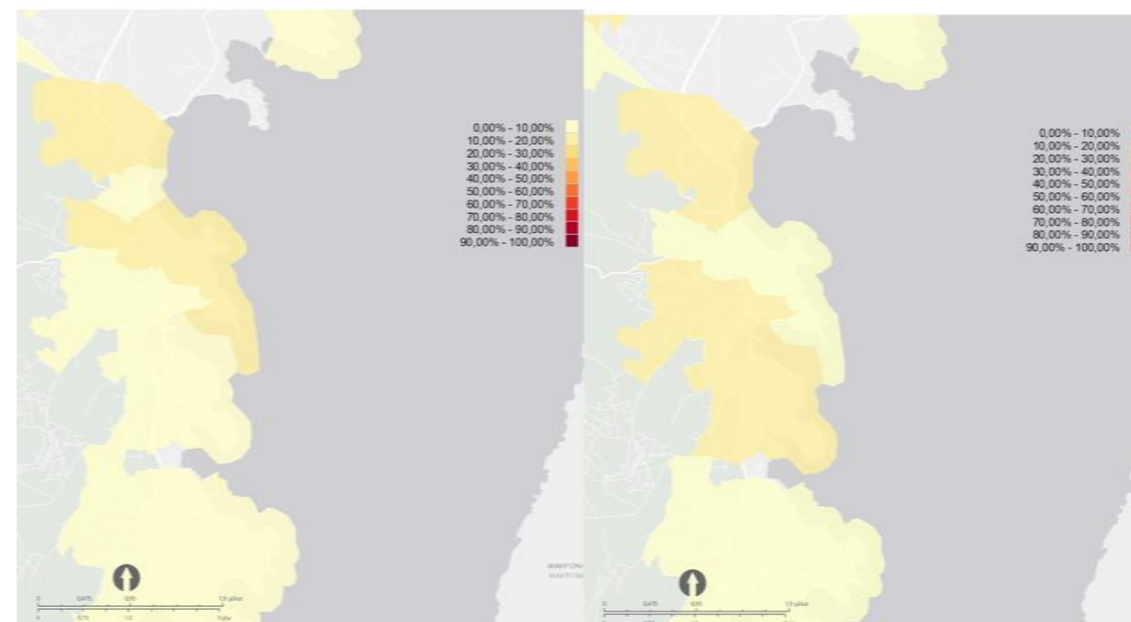
[πηγή: panorama statistics.gr]

Απασχόληση στον τριτογενή τομέα.

Αυτοαπασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών.

Πωλητές.

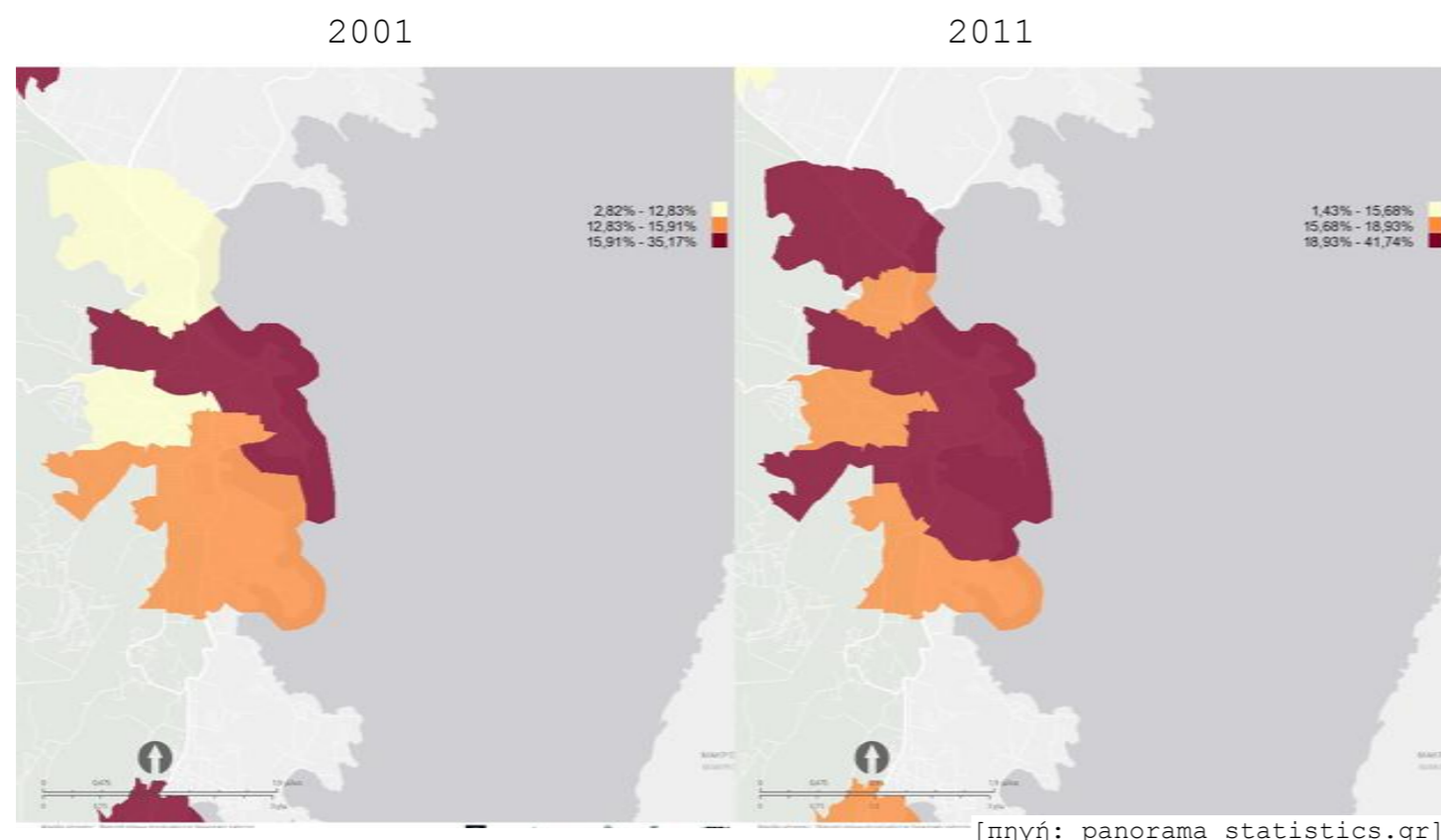

[πηγή: panorama statistics.gr]

Ενδεικτικά παραδείγματα επαγγελματιών του δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα και τα ποσοστά απασχόλησης που διατηρούν.

Άνω των 65

τεράστιο ποσοστό → 41% σε μεγάλα τμήματα της περιοχής

Για τον δήμο Λαυρεωτικής

	Απασχολούμενοι	Άνεργοι	Μη ενεργοί	Σύνολο πληθυσμού
2001	7,483	1.387	11.327	20.197
2011	7,747	2.445	14.910	25.102

[πηγή: ΕΛΣΤΑΤ]

Η ηλικιακή σύνθεση του πληθυσμού του Δήμου το 1971 ήταν αυτή της τυπικής εργατούπολης όπου παρουσιάζεται μια έξαρση των ηλικιών μεταξύ 30 και 45 ετών, γεγονός που υποδεικνύει ότι το Λαύριο προσέλκυε εργαζόμενους και από άλλες περιοχές. Η ηλικιακή σύνθεση του πληθυσμού το 1981 δείχνει ότι το Λαύριο διέρχεται μια μεταβατική περίοδο. Από το 1991 και μετά η σύνθεση του πληθυσμού της περιοχής είναι πλέον τυπική της σύγχρονης Ελλάδας, όπου στην ουσία χάνεται η εικόνα της πυραμίδας καθώς περιορίζονται οι μικρές ηλικίες και εδραιώνονται οι ηλικίες άνω των 65 ετών. Τα παραπάνω στοιχεία συνδυάζονται με το γεγονός ότι από το 1971 ο δευτερογενής τομέας αρχίζει και φθίνει στο Λαύριο με αποτέλεσμα η ανεργία στους νέους να φτάσει στο 32% σύμφωνα με έρευνα που διεξήγαγε η Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης Λαυρεωτικής το 1998. Τα στατιστικά αυτά ήταν αποτρεπτικά για την προσπάθεια αναζήτησης εργασίας νέων ανθρώπων στο Λαύριο.⁹

Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ το 2011 ο οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός του Δήμου ανέρχεται στο 59%. Ένας συνδυασμός αυξημένης ανεργίας και ηλικιωμένων ανθρώπων διαμορφώνει την παραπάνω εικόνα.

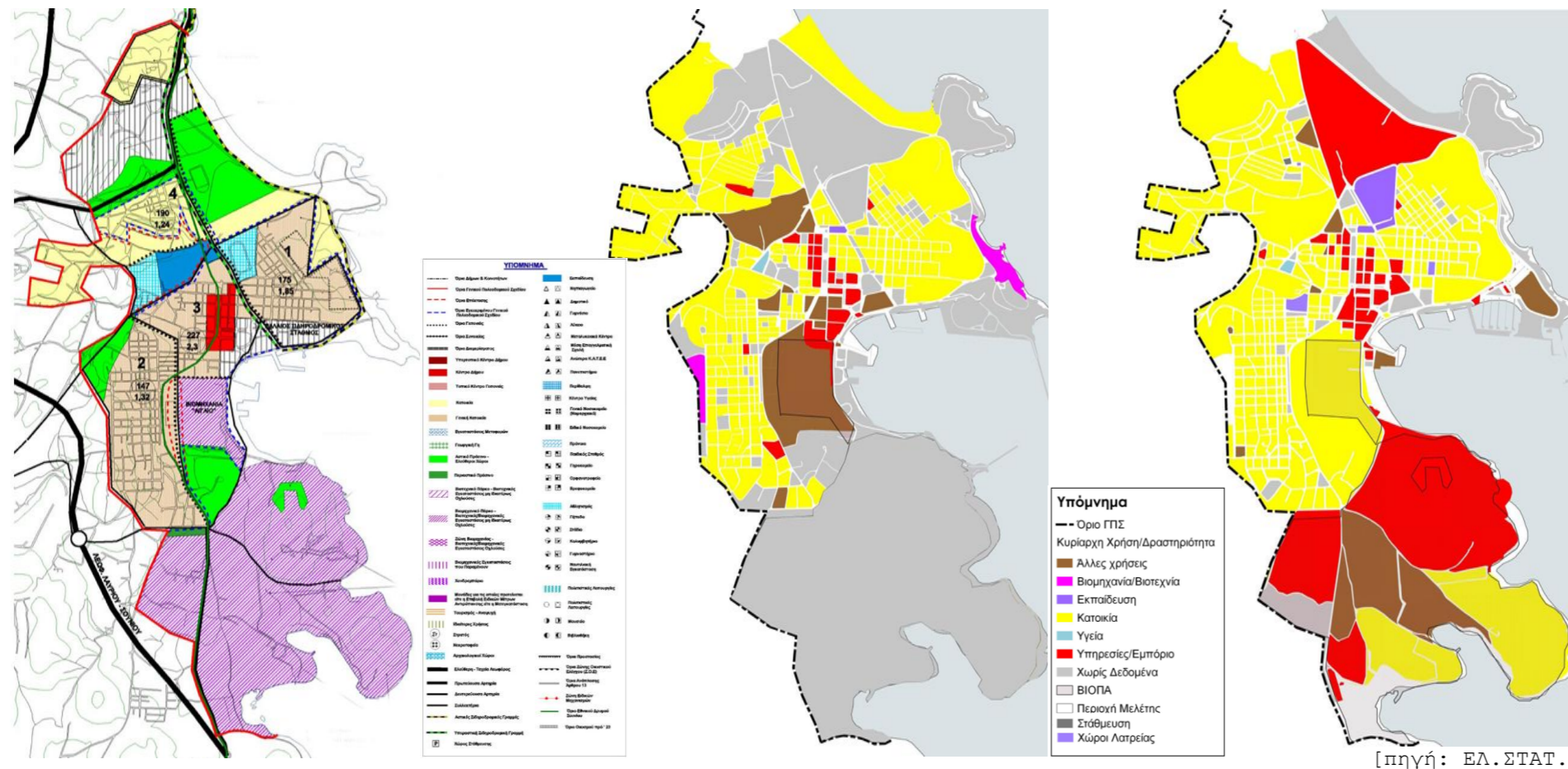
Η αύξηση της απασχόλησης στον τριτογενή τομέα τα τελευταία χρόνια στο Λαύριο, φαίνεται να μην έχει καταφέρει, προς το παρόν τουλάχιστον, να ανατρέψει την κατάσταση που δημιουργήθηκε μετά το κλείσιμο της πληθώρας των βιοτεχνικών και βιομηχανικών επιχειρήσεων. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί πως η οικονομική κρίση, στην οποία η Ελλάδα εισήλθε το 2009 σίγουρα δεν άφησε πολλά περιθώρια ανάπτυξης του εργασιακού τομέα, όχι μόνο στο Λαύριο αλλά σε όλη την χώρα.

_Πολεοδομικό Σχέδιο και χρήσεις γης

Πολεοδομικό Σχέδιο 1985

Χρήσεις γης 2001

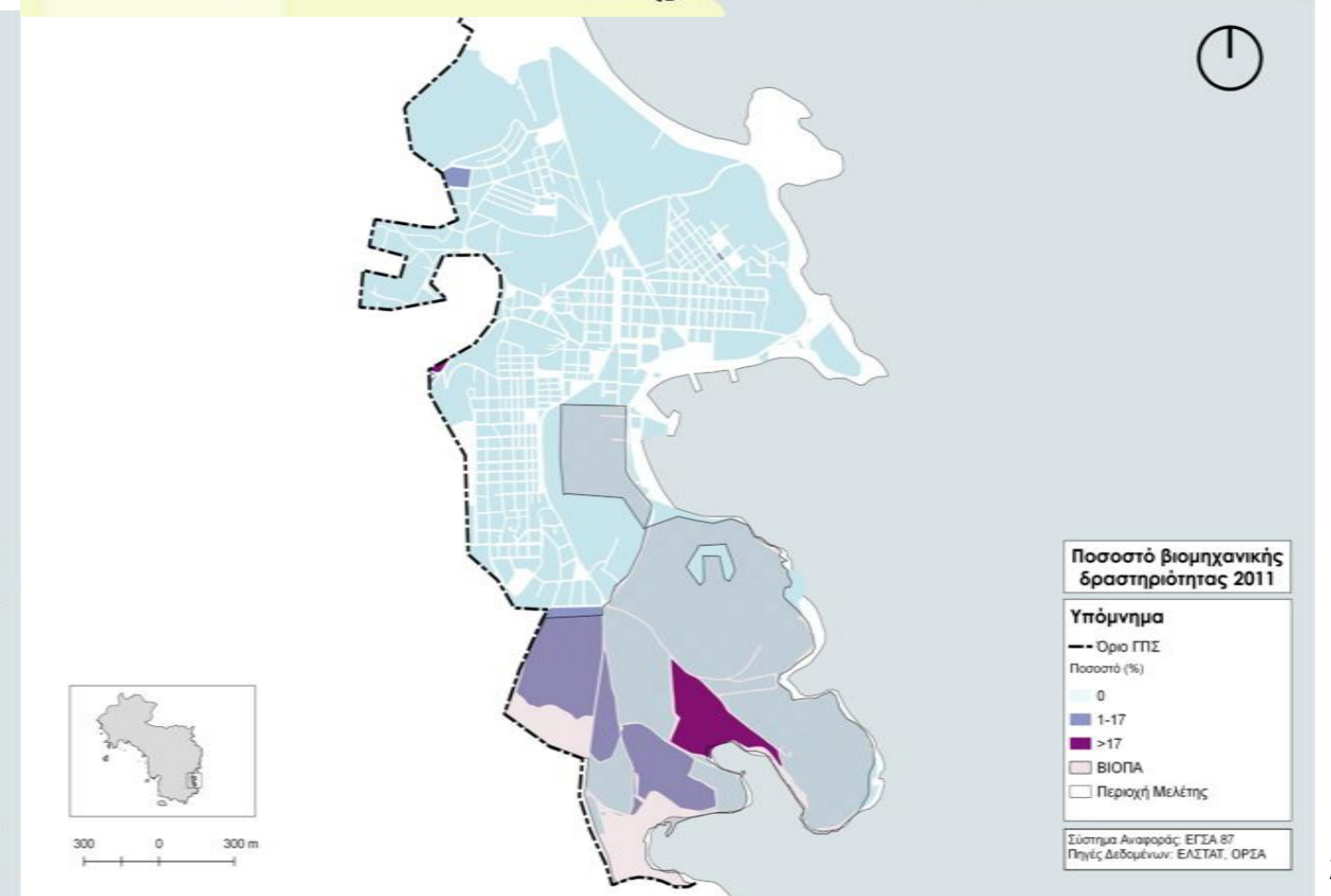
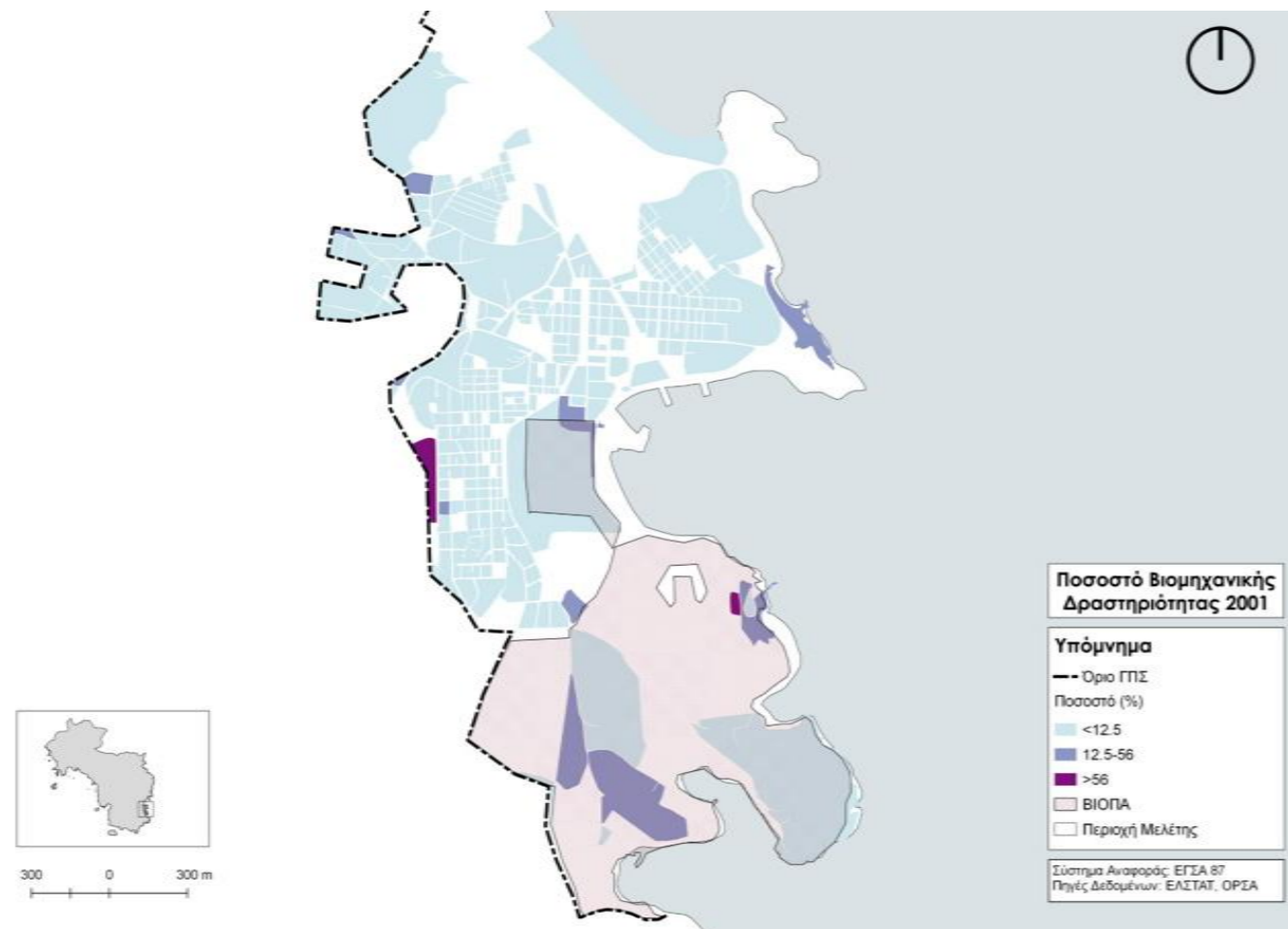
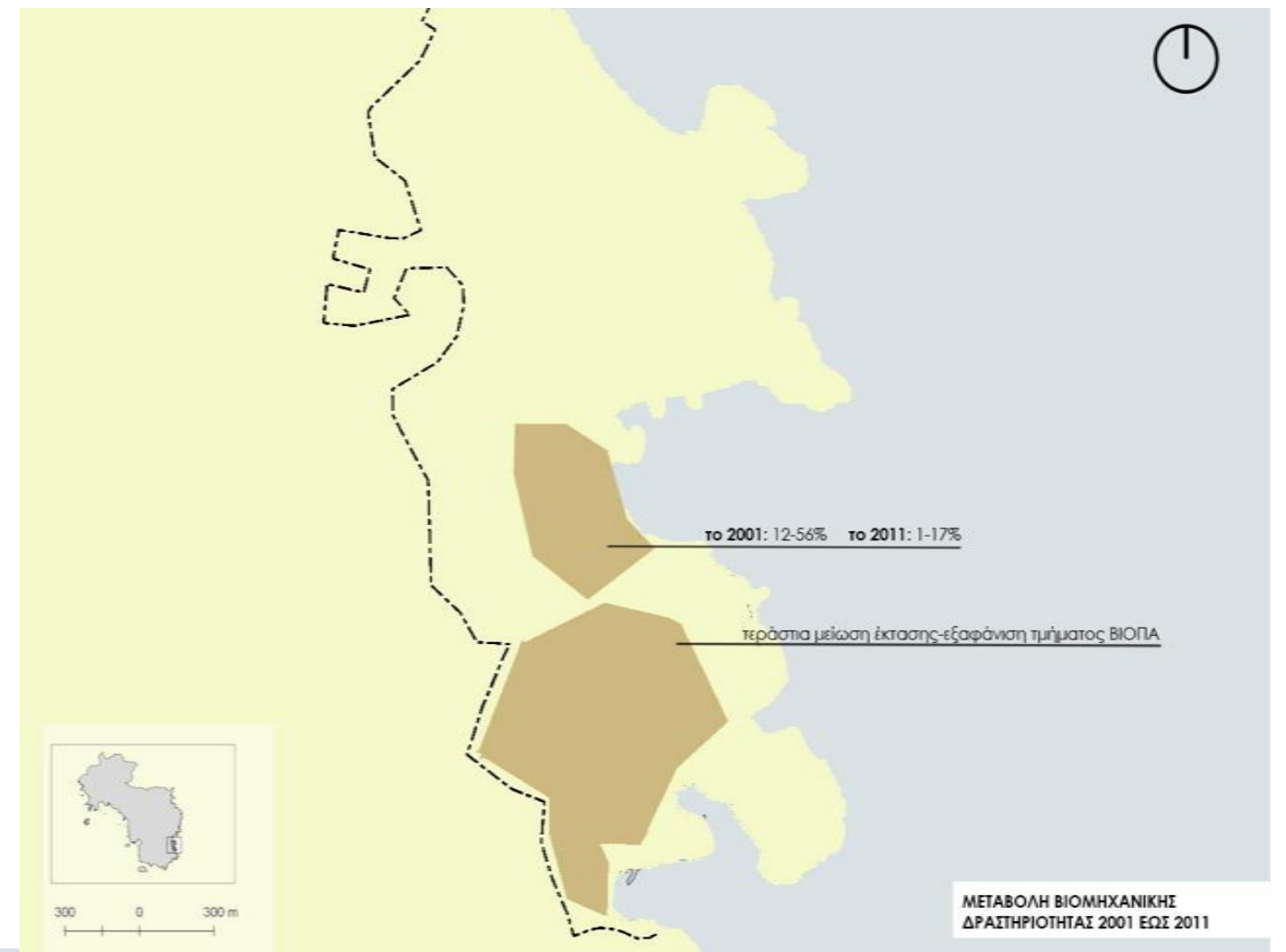
Χρήσεις γης 2011

- Κυρίαρχη χρήση γης αποτελούσε από το 2000 και αποτελεί ως και σήμερα η κατοικία.
- Ως αντικατάσταση των παλιών βιομηχανιών έρχεται η παροχή υπηρεσιών και το εμπόριο που σχετίζεται άμεσα με τον επιβατικό - εμπορικό χαρακτήρα που απέκτησε ο λιμένας.
- Ο χώρος ΒΙΟΠΑ που προβλέπεται το '95 μειώνεται - σχεδόν εξαλείφεται και δίνει τη θέση του στο εμπόριο και την κατοικία μέχρι το 2011. Ωστόσο η έκταση που φαίνεται για εμπορικές δραστηριότητες στο χάρτη περιλαμβάνει στην πραγματικότητα αρκετούς ελεύθερους και πράσινους χώρους.
- Σύμφωνα με το ρυθμιστικό πλαίσιο για την Αθήνα - Αττική 2014, το Λαύριο συγκαταλέγεται στους υποδοχείς περιφερειακής εμβέλειας. Οι υποδοχείς αυτοί συνδέονται με την ανάπτυξη των σημαντικών οικιστικών κέντρων της Αττικής και επιδιώκεται να λειτουργήσουν ως καταλύτες για την ανάπτυξη και την απασχόληση της ευρύτερης περιοχής τους. Προβλέπεται επομένως η πολεοδόμηση κατά προτεραιότητα και η οργάνωσή τους με μέριμνα για την υλοποίηση έργων υποδομής και παροχή απαιτούμενων υπηρεσιών. Οι πρώην εκτάσεις ΒΙΟΠΑ αποτελούν κατάλληλο έδαφος εφαρμογής του πλαισίου αυτού.
- Το 1992 ιδρύθηκε με πρωτοβουλία του Ε.Μ.Π. το Τεχνολογικό Πολιτιστικό Πάρκο Λαυρίου στη θέση της παλαιάς γαλλικής εταιρίας, του οποίου ο χώρος οριοθετήθηκε θεσμικά με την έγκριση του ρυθμιστικού πλαισίου το '93. Στεγάζει επιχειρηματικές δραστηριότητες αιχμής και αποτελεί μνημείο βιομηχανικής αρχαιολογίας και αρχιτεκτονικής. Συνδέεται άμεσα με το λιμάνι καθώς εξειδικεύεται σε τομείς όπως η ναυπηγική και η θαλάσσια τεχνολογία.

_Βιομηχανία

Η βιομηχανική δραστηριότητα στο Λαύριο φαίνεται να φθίνει. Ήδη από το 1990 έχουν κλείσει αρκετές επιχειρήσεις και ο χαρακτήρας της πόλης έχει αρχίσει να αλλάζει. Μετά το 2001 έρχεται η τριτογενοποίηση της εργασίας, με τον εργαζόμενο πληθυσμό να απασχολείται κατά μεγάλα ποσοστά σε τομείς όπως είναι η παροχή υπηρεσιών και το εμπόριο. Χωρικά, το αποτύπωμα αυτής της αλλαγής βρίσκεται κυρίως στο νότιο τμήμα της πόλης του Λαυρίου, με μεγάλες πρώην εκτάσεις ΒΙΟΠΑ να μένουν ανεκμετάλλευτες.

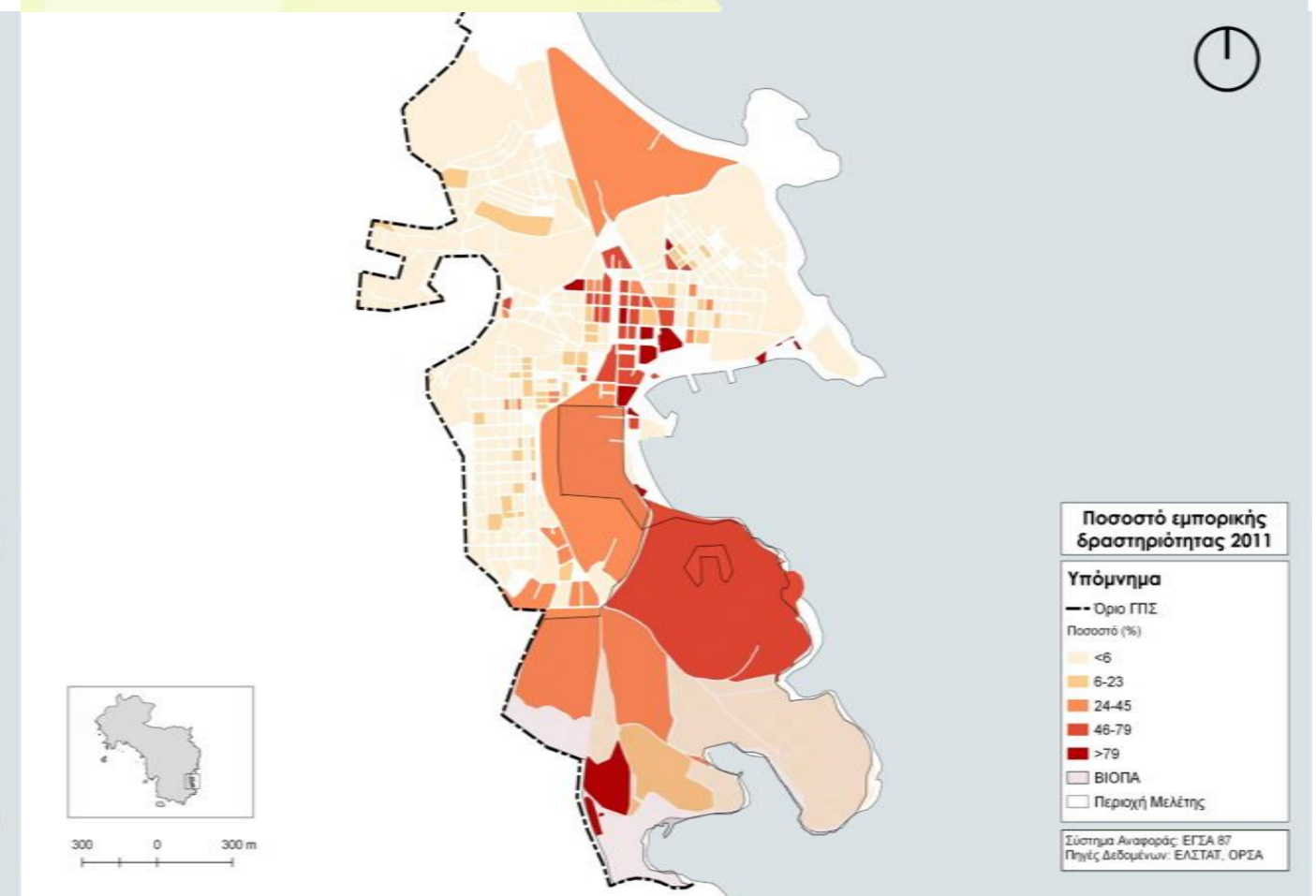
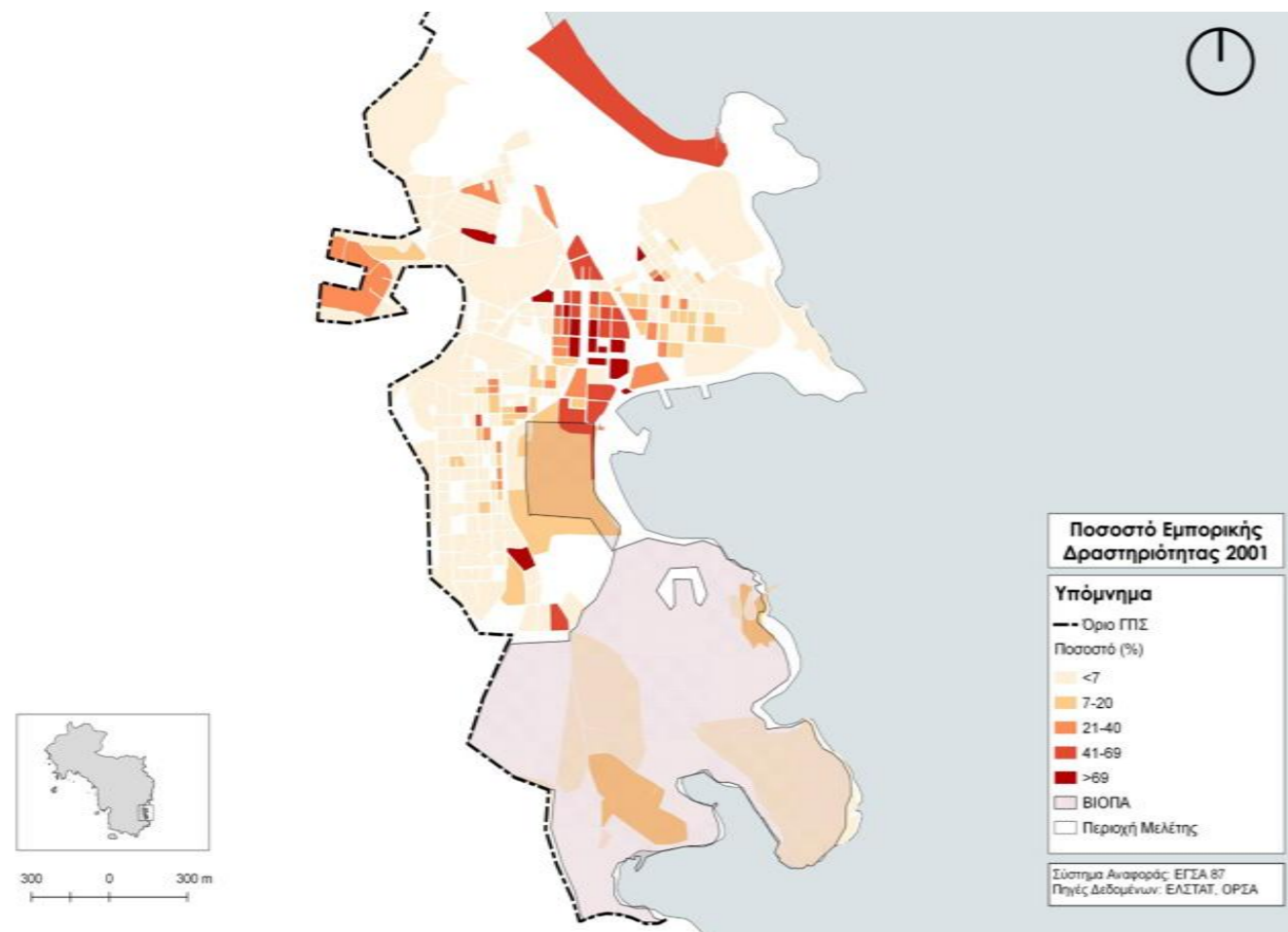
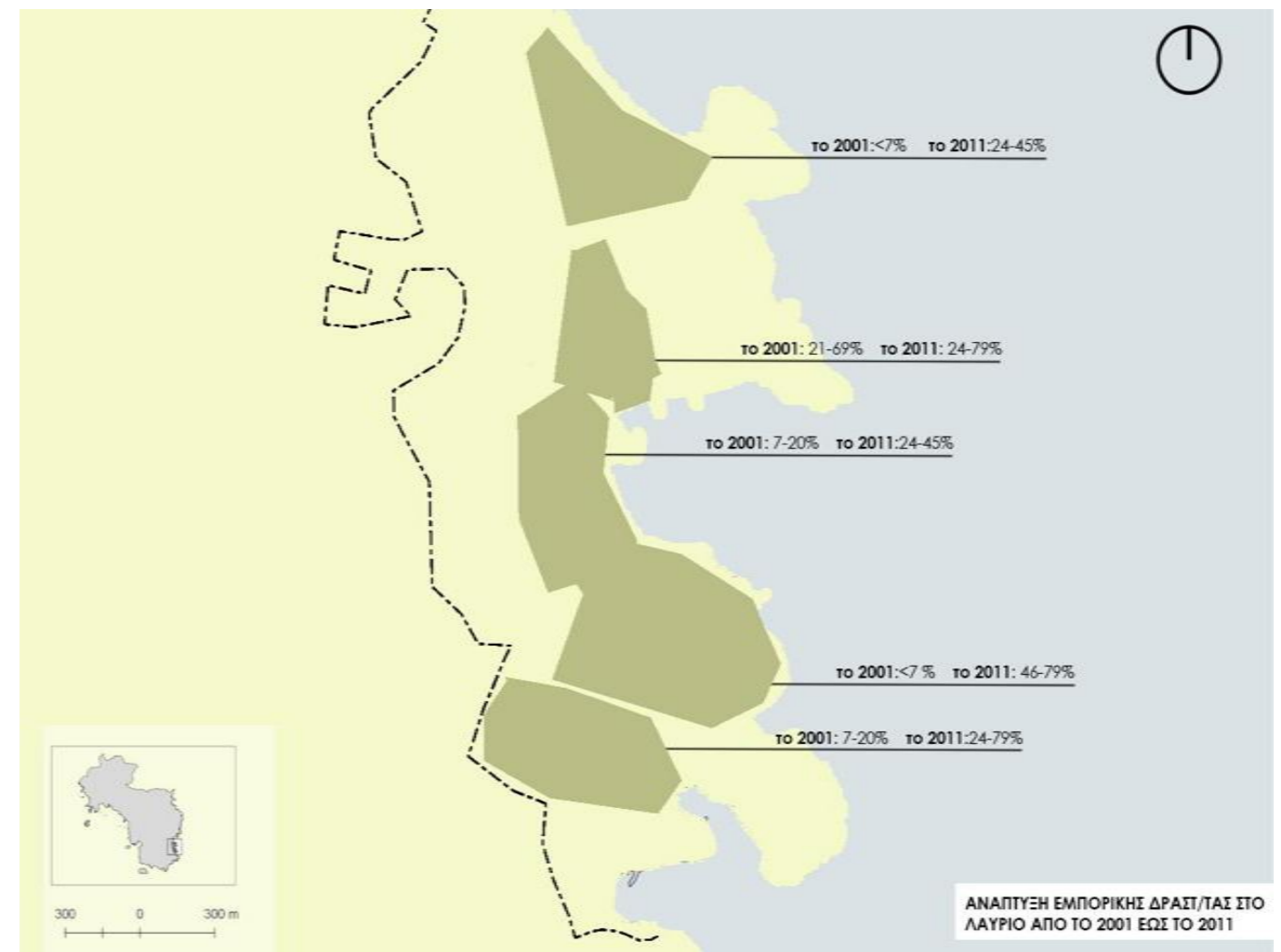

_Εμπόριο

Η εμπορική δραστηριότητα φαίνεται πως αυξάνεται σημαντικά στην διάρκεια 2001-2011. Στο κέντρο της πόλης και τον παράκτιο χώρο, τα ποσοστά απασχόλησης έχουν αύξηση από 10%-30% ενώ σε περιοχές στα όρια του δήμου φτάνουν το 40+&.

Ανανεώθηκε έτσι η απασχόληση, που είχε δεχθεί μεγάλο πλήγμα όταν έκλεισαν οι βιομηχανίες στην περιοχή.

Γενικότερα, η αναβάθμιση του λιμένα του Λαυρίου σε δεύτερο επιβατικό - τουριστικό λιμένα της Αττικής αποβλέπει στην διεύρυνση του φάσματος των παραγωγικών δραστηριοτήτων (έμφαση σε καινοτόμες δραστηριότητες δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα), γεγονός που αναμένεται να αυξήσει τις θέσεις εργασίας στην περιοχή και να φέρει μεγαλύτερη κίνηση.

_Τουρισμός

Για καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου (πλην camping) στην Λαυρεωτική

Χρονολογία	αφίξεις ημεδαπών	αφίξεις αλλοδαπών	αφίξεις σύνολο	ποσοστό πληρότητας κλινών	ποσοστό συνολικών διαθέσιμων κλινών όπου αναφέρονται στοιχεία
2015	6.613	8.219	14.832	33.8	100
2016	7.598	10.039	17.637	37.5	100

[πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ]

Πιθανόν η αύξηση του τουρισμού συσχετίζεται με τις υποδομές του τομέα σκαφών αναψυχής, που ο οργανισμός λιμένος Λαυρίου ανακοίνωσε και επίσημα πως διαθέτει το 2016 (200 θέσεις ελλιμενισμού, πάρκινγκ αυτοκινήτων, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, παροχή ύδατος, ανεφοδιασμό καυσίμων, κλίνη ανέλκυσης - καθέλκυσης, χώρο συντήρησης σκαφών). Επιπλέον, σχετίζεται με την ανάδειξη του λιμανιού ως κόμβου εξυπηρέτησης κρουαζιερόπλοιων και τη βελτίωση των υποδομών και υπηρεσιών ελλιμενισμού.

Η ενίσχυση του τουρισμού σίγουρα θα ενθαρρυνθεί από τον σχεδιασμό για τον παράκτιο χώρο που προβλέπει το ρυθμιστικό σχέδιο για την Αθήνα - Αττική 2014, ο οποίος προβλέπει:

- προστασία, διατήρηση και αποκατάσταση του τοπίου.
- εφαρμογή ελεύθερης πρόσβασης στις ζώνες αιγιαλού.
- διεύρυνση και ενίσχυση του δημόσιου, κοινόχρηστου χαρακτήρα όλης της παράλιας ζώνης.
- απομάκρυνση ασύμβατων με την ακτή και τον κοινόχρηστο χώρο δραστηριοτήτων και αποσυμφόρηση από αποκλειστικές χρήσεις.¹⁰

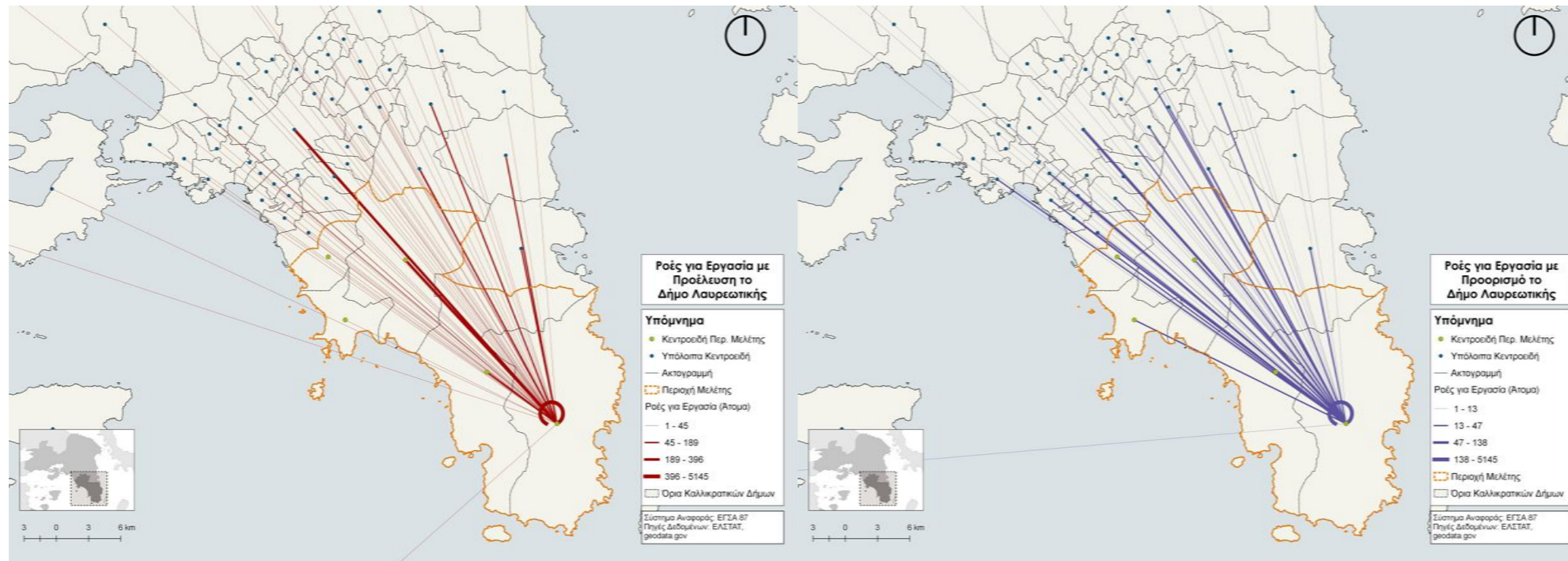
Μια καλά διατηρημένη, προσεγμένη και "καθαρή" από πληθώρα χρήσεων ακτογραμμή προσελκύει τον επισκέπτη και κεντρίζει το ενδιαφέρον του για περαιτέρω εξερεύνηση της πόλης. Αυτό είναι και το ζητούμενο για το Λαύριο. Να αποτελεί το ίδιο ταξιδιωτικό προορισμό και όχι μόνο σταθμό μετεπιβίβασης. Ασφαλώς, η εφαρμογή των παραπάνω θα ευεργετήσει πρώτα από όλα το περιβάλλον και τους ίδιους τους κατοίκους της περιοχής, καθώς θα μπορούν να απολαμβάνουν το παράκτιο μέτωπο αποσυμφορημένο και σχεδιασμένο για τον άνθρωπο.

_Ροές εργαζομένων

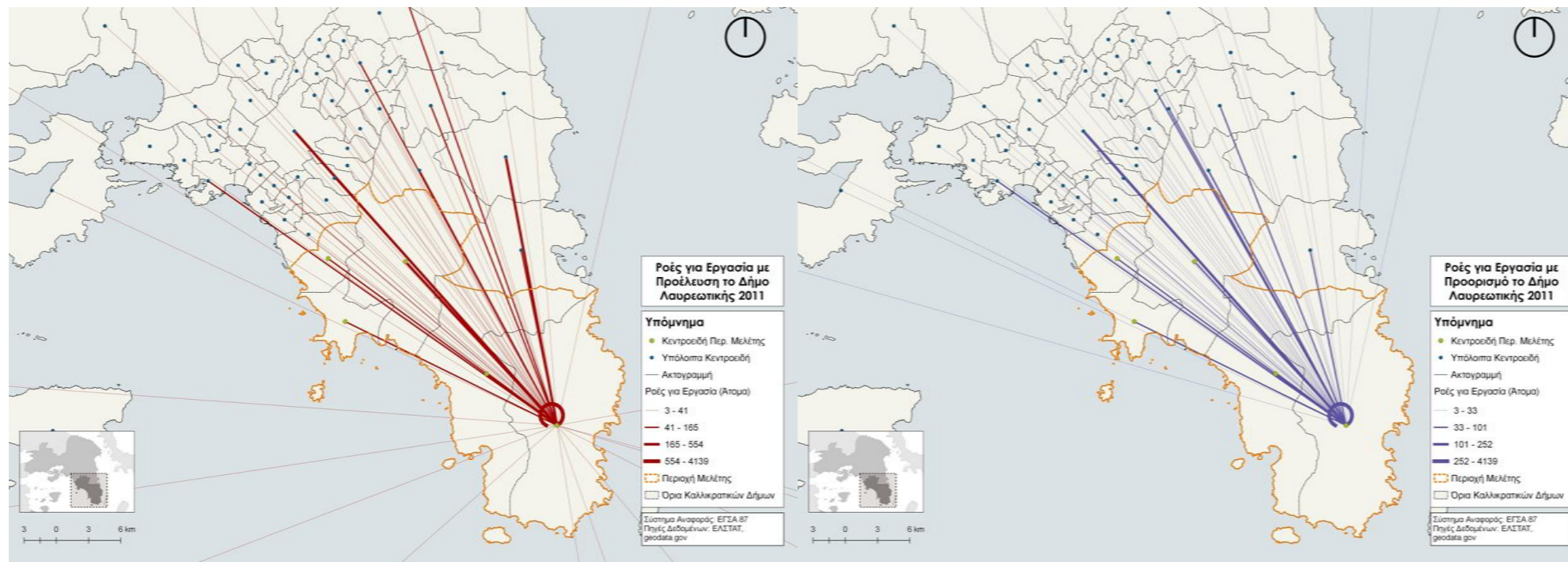
Με προέλευση το δήμο Λαυρεωτικής

Με προορισμό το δήμο Λαυρεωτικής

2001

2011

Οι κάτοικοι της Λαυρεωτικής φαίνεται πως απασχολούνταν από το 2000 αλλά και ως το 2011 σε όμορους δήμους. Το 2011 παρατηρείται πως κάτοικοι εργάζονται πλέον και σε γειτονικά νησιά, γεγονός στο οποίο μπορεί να έχει συμβάλει η ανάπτυξη του λιμανιού του Λαυριού (η μετατροπή του σε επιβατικό λιμένα και η καλύτερη σύνδεση του με άλλα λιμάνια και το χερσαίο δίκτυο μεταφορών).

Ενώ το 2001 αρκετοί εργαζόμενοι του δήμου Λαυρεωτικής προέρχονται από άλλους δήμους, το 2011 φαίνεται πως ο αριθμός αυτών των εργαζομένων έχει μειωθεί σημαντικά. Πιθανόν αυτό σχετίζεται με την αντικατάσταση των βιομηχανιών από κατοικία, που μείωσε τις θέσεις εργασίας στην περιοχή.

Πολύ σημαντικός παράγοντας για την εξέταση των ροών εργαζομένων θεωρείται η οικονομική κρίση που ξεκίνησε το 2009, η οποία ενδεχομένως ανάγκασε πολλούς ανθρώπους να αναζητήσουν εργασία ακόμη και πολύ μακριά από τον τόπο που κατοικούν.

_Αναδρομή για την εργασία

Ο κυρίαρχος κλάδος απασχόλησης στο Λαύριο ήταν η μεταποίηση (βασική μεταλλουργία, κλωστοϋφαντουργία, παραγωγή τελικών προϊόντων από μέταλλο στη χημική βιομηχανία) που αντιστοιχούσε σε 37,5% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού καθώς και η παραγωγή ηλεκτρισμού.

Την εικοσαετία 1971-1991 η απασχόληση στο Δήμο Λαυρεωτικής μειώνεται σταθερά, η ανεργία αυξήθηκε στην περιοχή με γοργούς ρυθμούς κατά την περίοδο 1981-1991, ιδιαίτερα μετά την παύση των κλωστοϋφαντουργικών και βιομηχανικών μονάδων. Η απασχόληση στον πρωτογενή τομέα είναι περίπου το 5% της συνολικής. Στον δευτερογενή τομέα μειώνεται σταδιακά από 75% το 1971 σε 45% το 2011.

χρονολογία	ποσοστό απασχόλησης τον τριτογενή τομέα
1971	20%
1981	25%
1991	40%
2011	70%

[πηγή: ΕΛ.ΣΤΕΤ.]

Σε μία προσπάθεια ανατροπής της παραπάνω κατάστασης, η οποία προέκυψε από το κλείσιμο των επιχειρήσεων βαριάς βιομηχανίας και βιοτεχνίας λόγω των επιπτώσεων που είχαν στους ανθρώπους και το περιβάλλον, ενισχύεται εκ νέου ο δευτερογενής τομέας υπό άλλους όρους. Η μεταποιητική δραστηριότητα προωθείται μέσω της ίδρυσης, επέκτασης, εκσυγχρονισμού και μετεγκατάστασης βιομηχανικών και βιοτεχνικών μονάδων μέσης και χαμηλής όχλησης στο ΒΙΟΠΑ του Λαυρίου. Στην ίδια κατεύθυνση οδηγεί και η λειτουργία του Τεχνολογικού Ερευνητικού και Πολιτιστικού Πάρκου στο Λαύριο. Ταυτόχρονα προωθείται και η ανάπτυξη του τουρισμού με αποτελεσματικό τρόπο καθώς η απασχόληση στον τριτογενή τομέα δείχνει να αυξάνεται σταδιακά.

Συνεπώς οι επιχειρήσεις που απορροφούν σήμερα το τοπικό και όχι μόνο εργατικό δυναμικό είναι:

- η ΕΒΟ
- η ΔΕΗ
- η ΠΥΡΚΑΛ
- η χημική βιομηχανία ΝΤΑΟΥ
- οι εγκαταστάσεις της Olympic Marine

Αυξημένη εμφανίζεται η σημασία των λοιπών υπηρεσιών, καθώς και του κλάδου εμπορίου-εστιατορίων-ξενοδοχείων. Η ενασχόληση με τον πρωτογενή τομέα κατατάσσεται στην 4η θέση.¹¹

5.Αξιολόγηση υπόθεσης και Πλέγμα κατευθύνσεων

Σύμφωνα με την μελέτη που προηγήθηκε από τα στατιστικά δεδομένα για την περιοχή του Λαυρίου, αξιολογούμε ότι η εργασιακή απασχόληση των κατοίκων της περιοχής γύρω από το λιμάνι του Λαυρίου, πράγματι επηρεάστηκε θετικά από την μετατροπή του κύριου χαρακτήρα του λιμένα από βιομηχανικό σε εμπορικό – τουριστικό. Ο δευτερογενής τομέας στην περιοχή τις τελευταίες δεκαετίες ακολουθεί καθοδική πορεία με δυσάρεστα αποτελέσματα για τον ενεργό πληθυσμό της πόλης. Η προώθηση του τουρισμού μέσω της αλλαγής του χαρακτήρα του λιμανιού, πραγματοποιεί σημαντικά βήματα ώστε να καλύψει το κενό της πτώσης των βιομηχανιών και έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον των αρχών για την πραγματοποίηση έργων τόσο στην πόλη του Λαυρίου όσο και στο λιμάνι.

Σύμφωνα με την μελέτη που προηγήθηκε συντέθηκε το εξής πλέγμα κατευθύνσεων για το μέλλον:

- Άμεση σύνδεση με τον προαστιακό σιδηρόδρομο και βελτίωση συγκοινωνιακών αξόνων από και προς το Λαύριο. Με αυτόν τον τρόπο, εντάσσεται καλύτερα στο υπόλοιπο δίκτυο μεταφορών της Αττικής, εξυπηρετώντας τις μετακινήσεις των εργαζομένων και ταυτόχρονα συνεισφέρει στην ενίσχυση του τουρισμού.
- Άμεση ολοκλήρωση του Master Plan του λιμένα. Με τα νέα δεδομένα ο λιμένας θα προσελκύσει περισσότερα σκάφη αναψυχής, κρουαζιερόπλοια και πλοία νέας τεχνολογίας με αποτέλεσμα την οικονομική και τουριστική ανάπτυξη της πόλης.
- Ενίσχυση του εναλλακτικού τουρισμού με βελτίωση των υποδομών και προβολή του ορυκτού πλούτου και της μεταλλευτικής ιστορίας του Λαυρίου.
- Περισσότερο ενεργή λειτουργία του Τεχνολογικού Πολιτιστικού Πάρκου Λαυρίου, με εκδηλώσεις, ημερίδες και εκθέσεις που σχετίζονται τόσο με το μεταλλευτικό Λαύριο, όσο και με σύγχρονες δραστηριότητες του λιμένα. (ναυπηγική, θαλάσσια τεχνολογία κ.ά.)

Βιβλιογραφικές αναφορές

1. Νόμος ΥΠ' ΑΡΙΘ. 4277, Νέο Ρυθμιστικό Σχέδιο Αθήνας - Αττικής 2014
2. Νόμος ΥΠ' ΑΡΙΘ. 4277, Νέο Ρυθμιστικό Σχέδιο Αθήνας - Αττικής 2014
3. Τομέας Σκαφών Αναψυχής , Online, 2016, Σύνδεσμος:<https://www.oll.gr> (πρόσβαση : 28/1/2018)
4. Σπανογιάννης Γιώργος, *Αποτίμηση τρέχουσας κατάστασης και προτεινόμενες βελτιώσεις στο λιμάνι του Λαυρίου*, 2011, Αθήνα
5. Σύνδεσμος:<http://www.hradf.com/fund> (πρόσβαση : 28/1/2018)
6. Σύνδεσμος:<http://www.hradf.com/fund> (πρόσβαση : 28/1/2018)
7. Σύνδεσμος:<https://www.move-it.eu/el/what-is-a-cluster> (πρόσβαση : 28/1/2018)
8. Παρουσίαση Δήμου Λαυρεωτικής, Online, 2016, Σύνδεσμος:<https://www.oll.gr> (πρόσβαση : 28/1/2018)
9. Κωνσταντινίδη Μαρία, *Λαυρεωτική : Οικιστική Δομή - Προβλήματα - Προοπτικές*, 2010, Αθήνα
10. Νόμος ΥΠ' ΑΡΙΘ. 4277, Νέο Ρυθμιστικό Σχέδιο Αθήνας - Αττικής 2014
11. Κωνσταντινίδη Μαρία, *Λαυρεωτική : Οικιστική Δομή - Προβλήματα - Προοπτικές*, 2010, Αθήνα